

Годишен доклад
за
наблюдение изпълнението на
Регионалния план за развитие на
Южен централен район
(2014-2020 г.) за 2019 г.

Съдържание

ВЪВЕДЕНИЕ	4
I. ОБЩИ УСЛОВИЯ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА РЕГИОНАЛНИЯ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ НА ЮЖЕН ЦЕНТРАЛЕН РАЙОН (2014-2020г.). ПРОМЕНИ В СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКИТЕ УСЛОВИЯ И ПОЛИТИКИТЕ ЗА РАЗВИТИЕ НА НАЦИОНАЛНО, РЕГИОНАЛНО И МЕСТНО НИВО.....	6
1.1. Общи условия за изпълнение на Регионалния план за развитие на Южен централен район (2014–2020 г.) и промени в социално-икономическите условия.....	6
Социално-икономически условия и тенденции.....	7
1.2. Промени в политиките за развитие на национално, регионално и местно ниво	23
II. ПОСТИГНАТ НАПРЕДЪК ПО ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ЦЕЛИТЕ И ПРИОРИТЕТИ НА РЕГИОНАЛНИЯ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ НА ЮЖЕН ЦЕНТРАЛЕН РАЙОН ВЪЗ ОСНОВА НА ИНДИКАТОРИТЕ ЗА НАБЛЮДЕНИЕ	26
2.1. АНАЛИЗ НА КЛЮЧОВИТЕ НАЦИОНАЛНИ МАКРОИКОНОМИЧЕСКИ ИНДИКАТОРИ	26
• БВП на човек от населението в лв.	26
• Дял на БВП на човек от населението от средната стойност на ЕС 27 - %	27
• Коефициент на безработица на населението на 15 и повече навършени години - %.....	28
• Общ доход на лице от домакинство в лв.	29
2.2. АНАЛИЗ НА ИНДИКАТОРИТЕ ОТНОСНО СТРАТЕГИЯ „ЕВРОПА 2020“	30
• Коефициент на заетост на населението на възраст 20-64 навършени години - %	30
• Инвестиции в научноизследователска и развойна дейност - % от БВП	31
• Дял на възобновяемата енергия в брутното крайно потребление на енергия.....	33
• Намаляване на енергийната интензивност на БФП - %	34
Образование и обучение.....	34
Население в риск от бедност или социално изключване – хил. души.....	36
2.3. АНАЛИЗ НА КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ПО ПРИОРИТЕТИ НА РЕГИОНАЛНИЯ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ НА ЮЖЕН ЦЕНТРАЛЕН РАЙОН	38
Приоритет 1.1 Повишаване конкурентоспособността на малкия и средния бизнес като движеща сила на регионалната икономика	38
Индикатори:	39
Приоритет 1.2. Развитие на устойчиви форми на туризъм и на културните и творческите индустрии в ЮЦР.	42
Приоритет 1.3. Развитие на инфраструктурата за опазване на околната среда и адаптиране към промените на климата.....	46
Приоритет 2.1. Подобряване на достъпа до образователни, здравни, социални, културни услуги и спорт.....	51

Приоритет 2.2. Подобряване на административния капацитет на регионално и местно ниво в полза на гражданите и бизнеса.....	54
Приоритет 3.1. Развитие на трансграничното сътрудничество и мобилизиране потенциала на периферните гранични територии.	57
Приоритет 3.2. Развитие на междурегионалното и транснационалното сътрудничество за постигане на стратегическите цели на плана.....	60
Приоритет 4.1. Подкрепа за интегрирано и устойчиво градско развитие и подобряване на вътрешнорегионалната свързаност	62
Приоритет 4.2. Подобряване на свързаността на района в национален и международен план	65
Приоритет 4.3. Подобряване качеството на живот в селските райони.....	67
III. ДЕЙСТВИЯ, ПРЕДПРИЕТИ ОТ РЕГИОНАЛНИЯ СЪВЕТ ЗА РАЗВИТИЕ В ЮЖЕН ЦЕНТРАЛЕН РАЙОН С ЦЕЛ ОСИГУРЯВАНЕ НА ЕФЕКТИВНОСТ И ЕФИКАСНОСТ ПРИ ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА РЕГИОНАЛНИЯ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ.....	69
Отчет за работата на Регионалния съвет за развитие и Регионалния координационен комитет в Южен централен район през 2018 г.	70
3.1 Мерки за наблюдение и създадените механизми за събиране, обработване и анализ на данни.....	73
3.2. Преглед на проблемите, възникнали в процеса на прилагане на Регионалния план за развитие на ЮЦР през 2018 г., както и мерките за преодоляване на тези проблеми.....	74
3.3. Мерки за осигуряване на информация и публичност на действията по изпълнение на Регионалния план за развитие на Южен централен район	75
3.4. Мерки за постигане на необходимото съответствие на Регионалния план за развитие със секторните политики, планове и програми.....	75
3.5. Предприети мерки за прилагане принципа на партньорство	76
3.6. Постигнати резултати от извършени тематични оценки или оценки за специфични случаи към края на 2018 г.	77
IV. ЗАКЛЮЧЕНИЯ И ПРЕДЛОЖЕНИЯ ЗА ПОДОБРЯВАНЕ НА РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ НАБЛЮДЕНИЕТО	77
Общи изводи от наблюдението.....	77
Предложения за подобряване на резултатите от наблюдението на Регионалния план за развитие на Южен централен район (2014–2020г.)	80

ВЪВЕДЕНИЕ

Настоящият Годишен доклад за наблюдение на изпълнението на Регионалния план за развитие (РПР) на Южен централен район (ЮЦР) (2014-2020 г.) е разработен на основание чл. 86, ал. 1 от Правилника за прилагане на Закона за регионалното развитие (ППЗРР).

Основната цел на настоящият доклад е да представи резултатите от изпълнението на Регионалния план за развитие на Южен централен район (2014-2020г.) през 2019 г. Съгласно чл. 84, ал. 1 от ППЗРР, органът за наблюдение на Регионалния план за развитие е Регионалният съвет за развитие на Южен централен район. Срокът за разработване и внасяне на годишния доклад за обсъждане и одобряване от Регионалния съвет за развитие е до 30 юни на 2020 г.

Докладът е изготвен от екип на териториалното звено на Министерство на регионалното развитие и благоустройството – отдел „Южен централен район“ към Главна дирекция „Стратегическо планиране и програми за регионално развитие“, в състав:

Юлиан Моллов – началник отдел „Южен централен район“;

Десислава Златева – младши експерт в отдел „Южен централен район“.

Съгласно разпоредбите на чл. 87 от ППЗРР, годишният доклад за наблюдение на изпълнението на РПР съдържа информация за:

- ✓ Общите условия за изпълнение на РПР и в частност промените в социално-икономическите условия и политиките за развитие на национално, регионално и местно ниво.
- ✓ Постигнатия напредък по изпълнението на целите и приоритетите на РПР въз основа на индикаторите за наблюдение.
- ✓ Действията, предприети от РСР с цел осигуряване на ефективност и ефикасност при изпълнението на РПР.
- ✓ Заключение и предложения за подобряване на резултатите от наблюдението.

Регионалният план за развитие на Южен централен район за периода 2014-2020г. е приет с Решение на МС № 462 / 01.08.2013 г.

Настоящият годишен доклад е шести пореден в рамките на периода на действие на РПР (2014-2020 г.). Предмет на наблюдението е изпълнението на отделните стратегически цели и приоритети на Регионалния план за развитие чрез прилагане на физически, социални, икономически и финансови индикатори, на организацията и методите на изпълнение, прилагани от органите за управление и на мерките за осигуряване на информация и публичност за резултатите от изпълнението на РПР на ЮЦР за 2019г.

При изготвянето на настоящия доклад е използвана и анализирана актуална статистическа и емпирична информация от Националния статистически институт /НСИ/, Евростат, информация от годишните доклади за наблюдение на изпълнението на общинските планове за развитие на общините на територията на ЮЦР и справки за значими проекти, финансирани от източници извън оперативните програми в общините през 2019 г., предоставени от областните и общинските администрации в района. В доклада е включена и информация, предоставена от Агенцията за устойчиво енергийно развитие (АУЕР), Агенция „Пътна инфраструктура“ (АПИ), Институт по публична администрация (ИПА), и Изпълнителната агенция по околна среда (ИАОС).

Проследен е приносът на отделните оперативни програми (ОП) за изпълнение на всеки от приоритетите на РПР на ЮЦР, като са използвани данни от Информационна система за управление и наблюдение на средствата от ЕС в България 2020 /ИСУН 2020/. В годишния доклад за наблюдение на изпълнението на РПР на ЮЦР за 2019 г., поради липсата на актуална статистическа информация за определени показатели, са използвани данни за периода 2018 г.

I. ОБЩИ УСЛОВИЯ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА РЕГИОНАЛНИЯ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ НА ЮЖЕН ЦЕНТРАЛЕН РАЙОН (2014-2020г.). ПРОМЕНИ В СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКИТЕ УСЛОВИЯ И ПОЛИТИКИТЕ ЗА РАЗВИТИЕ НА НАЦИОНАЛНО, РЕГИОНАЛНО И МЕСТНО НИВО.

1.1. Общи условия за изпълнение на Регионалния план за развитие на Южен централен район (2014–2020 г.) и промени в социално-икономическите условия

Южен централен район (ЮЦР) е един от районите на ниво 2 /NUTS 2/ в България, обхващащ териториите на административните области Кърджали, Пазарджик, Пловдив, Смолян и Хасково /ниво NUTS 3/. Районът включва общо 58 общини: 18 общини в област Пловдив; 12 общини в област Пазарджик; 7 общини в област Кърджали; 10 общини в област Смолян и 11 общини в област Хасково. Площта на района е 22 365,1 км², съставляваща 20,07 % от територията на страната.

Териториалната структура на района обхваща 48,6 % земеделски територии, горски – 45,2 %, и едва 3,8 % от площта е заета от урбанизирани територии.

Съобразно Националната концепция за пространствено развитие на България за периода 2013–2025 г., на територията на ЮЦР се разположени няколко от основните градски центрове на развитие – Пловдив (център от второ ниво), два центъра от трето ниво с потенциал за преминаване към второ – Пазарджик и Хасково и три центъра от трето ниво – Смолян, Кърджали и Карлово. За определените градски центрове за развитие (Пловдив, Пазарджик, Хасково, Смолян, Кърджали, Карлово, Панагюрище, Велинград, Асеновград, Димитровград) се осъществяват инвестиционни програми, финансирани от Европейския фонд за регионално развитие чрез Оперативна програма “Региони в растеж” 2014 – 2020г.

Районът има ясно изразени оси на урбанистично развитие с национално значение по направлението на Европейския транспортен коридор Ориент/Източно-средиземноморски – железопътно и пътно трасе София – Пловдив – Бургас/Свиленград (турска граница), част от Трансевропейската транспортна мрежа (TEN-T).

На територията на областите Пазарджик, Пловдив и Хасково преминават участъци от автомагистралите “Тракия” и “Марица”. В ЮЦР функционира международно летище Пловдив, което придобива все по-важно значение за региона.

В района е реализиран първият терминал за интермодални превози в България, изграден край гр. Пловдив, който вече функционира ефективно, управляван от избран концесионер оператор за неговото технологично оборудване и експлоатация в следващите 27 години.

В ЮЦР функционират 18 индустриални зони / паркове. През последните години районът около Пловдив привлича значителен обем инвестиции, които водят и до ръст на заетостта. Тракия икономическа зона (ТИЗ) е един от най-мощните икономически проекти на България. Тя обединява шестте индустриални зони в района на Пловдив. Досега във всички зони на ТИЗ са инвестирани над 2 млрд. евро. ТИЗ се осъществява върху площ от 1070 хектара.

Южен централен район е сред най-богатите на биоразнообразие райони в страната. В него попада голяма част от Национален парк „Централен Балкан“, част от Национален парк Рила и целият масив на Родопите. Тук попадат и най-много от защитените зони в екологичната мрежа Натура 2000 – над 44% от тези за страната. На територията на района се намират 11 природни резервата, 9 поддържани резервата, 155 защитени местности и 98 природни забележителности.

Социално-икономически условия и тенденции

Социалното и икономическото развитие на ЮЦР през 2019 г. продължава да се характеризира с положителна промяна, видно от величините на ключовите макроикономически индикатори. Тенденцията следва общата динамика на развитието на страната след 2014 г., изразяваща се в нарастване на БВП с темпове по-бързи от средните за ЕС. Брутният вътрешен продукт (БВП) през четвъртото тримесечие на 2019 г. се увеличава с 0,2% в ЕС-27 спрямо предходното тримесечие по сезонно изгладени данни. За същия период БВП в България нараства с 0,8% в сравнение със същото тримесечие на предходната година сезонно изгладените данни показват нарастване на равнището на БВП в ЕС-27 с 1,2%, а в България - с 3,1%.

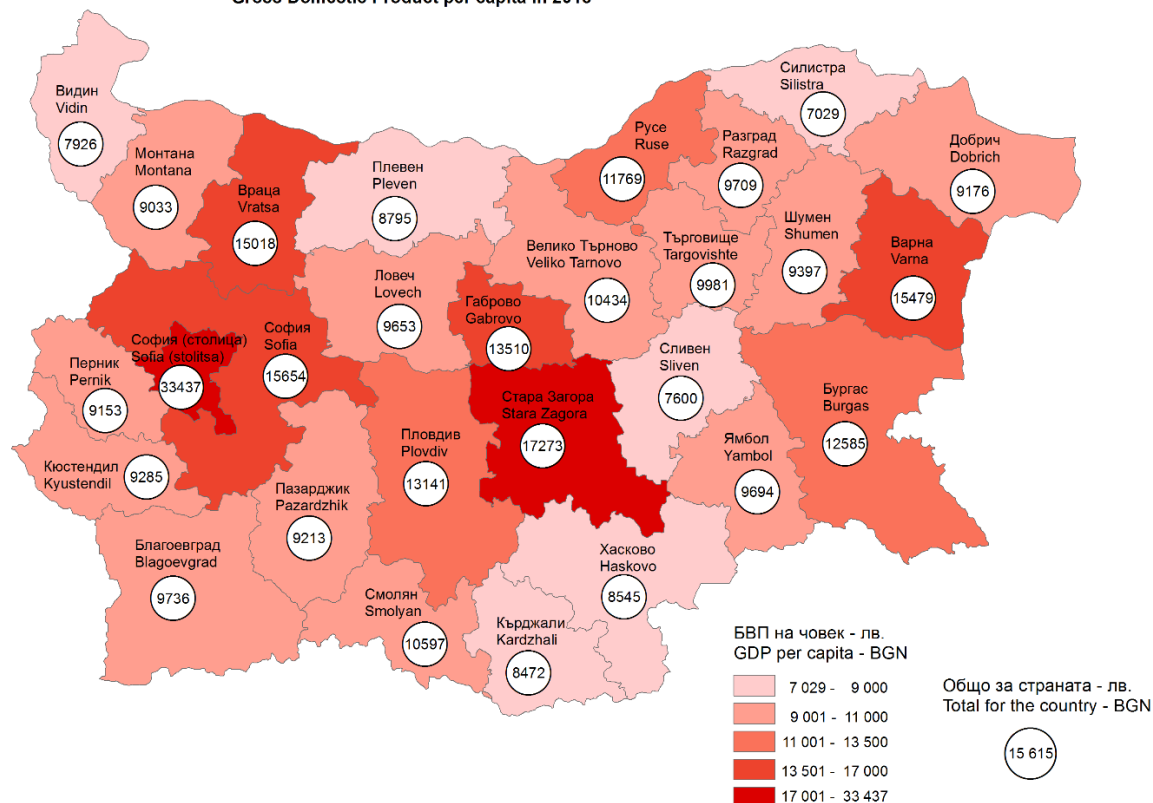
По официални данни на Националния статистически институт (НСИ), **БВП на ЮЦР** за 2018г. в абсолютна стойност е 15,54 млрд. лв., което представлява относителен дял от 14,16% в общия размер на БВП за страната за същата година. Това отново нарежда района на второ място по този показател след ЮЗР, като ръстът спрямо 2017 г. е в размер на 9,17%. БВП на Северозападния район продължава да расте с по-бързи темпове като през 2018 г. е нараснал с 12,52% спрямо предходната година, следван от ЮЗР с 9,9% и ЮЦР.

През 2018г. се запазва огромната разлика между приноса на Област Пловдив и останалите области в ЮЦР. 56,6% от БВП на района е създаден в Област Пловдив. Положителни тенденции се наблюдават в областите Кърджали и Пазарджик, бележейки двуцифрен ръст на БВП – съответно 14% и 12,2%. Следващи по нарастване на БВП за 2018г. са областите Пловдив и Хасково с 8,2 %. Област Смолян отчита ръст от 6,7%.

Според индекса за регионална конкурентоспособност (RCI) на Европейската комисия (ЕК) за 2019 г. Южен централен район се класира на второ място сред българските региони след ЮЗР (181-во място), като заема 237-мо място в своеобразната класация от общо 268 европейски райони от ниво 2. В изданието през 2016 г. ЮЦР заема незавидното предпоследно място в подреждането според брутен вътрешен продукт на човек от населението. Зад него тогава е единствено Северозападния район в България, който през 2019 г. заема 260 място. Индексът за регионална конкурентоспособност подрежда регионите в Европейския съюз ЕС според способността им да предложат привлекателна и устойчива среда за предприятия и местното население.

През 2019 г. нито един от регионите в България не се приближава до средноевропейската стойност на RCI, включително и ЮЗР, който се представя най-добре от българските райони. По много показатели българските региони постигат сходни резултати, тъй като най-голяма тежест в тях имат индикатори на ниво държава, например макроикономическата стабилност или качеството на основното образование. По показателя за качество на институциите, който включва и индикатори на регионално ниво, ЮЦР изпреварва ЮЗР, който води във всички останали категории. ЮЦР се представя добре и по отношение на развитието на инфраструктурата и ефективността на пазара на труда, но изостава с иновациите и качеството на висшето образование.

Брутен вътрешен продукт на човек от населението за 2018 година
Gross Domestic Product per capita in 2018

Източник: НСИ

БВП на глава от населението в ЮЦР през 2018г. е 10 988 лв., което е значително по-ниско от средното равнище за страната (15 615 лв.). Така се запазва четвърто място на района по този показател. С по-ниски показатели от ЮЦР са само СЦР и СЗР. Все пак показателят е нараснал с 9,8 % в сравнение с 2017г. Само показателят в Област Пловдив е с по-висока стойност (13 141 лв.) от средното ниво за района. Тук отново се забелязват положителни тенденции в областите Пазарджик и Кърджали, в които БВП на глава от населението нараства с над 13% спрямо 2017г.

Достигнатото ниво на показателя БВП на глава от населението през 2018 г. надхвърля значително както междинната целева стойност за 2015г. (6 851лв.), така и заложената цел за 2020г. (7 308лв.) в РПР. Но по този показател ЮЦР продължава да изостава от останалите райони. Причините за това следва да са обект на допълнителен анализ и оценка.

Брутен вътрешен продукт по райони

Години	2013		2014		2015		2016		2017		2018	
Райони/ БФП	БВП, млн. лв.	БВП на човек лв.	БВП, млн. лв.	БВП на човек лв.	БВП, млн. лв.	БВП на човек лв.	БВП, млн. лв.	БВП на човек лв.	БВП, млн. лв.	БВП на човек лв.	БВП, млн. лв.	БВП на човек лв.
Общо за страната	82166	11310	83634	11577	88571	12339	94130	13206	101 043	14 280	109 695	15 615
СЗР	5805	7106	5955	7408	6013	7606	6225	8014	6 818	8 938	7 674	10 244
СЦР	6720	7999	6980	8403	7078	8627	7384	9111	7 857	9 818	8 412	10 654
СИР	8954	9366	9327	9795	9655	10193	10011	10629	10 674	11 398	11 647	12 506
ЮИР	10192	9563	10444	9842	10826	10256	12197	11623	13 075	12 538	13 245	12 787
ЮЗР	38857	18258	39478	18566	42430	19984	45103	21293	48 390	22 913	53 181	25 261
ЮЦР	11 637	7 982	11 451	7 899	12 569	8722	13 210	9 230	14 230	10 009	15 535	10 988
Кърджали	934	6189	918	6067	982	6472	1035	6854	1 130	7 485	1 288	8 472
Пазарджик	1970	7281	1839	6864	2102	7929	1965	7493	2 107	8 123	2 365	9 213
Пловдив	6406	9440	6292	9295	6861	10173	7546	11222	8 123	12 112	8 792	13 141
Смолян	844	7186	873	7583	965	8557	954	8636	1 056	9 742	1 127	10 597
Хасково	1484	6169	1529	6412	1659	7001	1709	7276	1 814	7 807	1 963	8 545

Източник: НСИ

По данни за 2018г. най-висок дял в брутната добавена стойност, произвеждана от регионалната икономика в ЮЦР, има сектора на услугите – почти 59%, при 70,3% на национално ниво. Услугите са най-развити в ЮЗР, където създават 82,65% от БДС на района. Сектор “Индустрия” произвежда 35,2 % от БДС в ЮЦР, което е значително по-високо от средното за страната (25,78%). Делът на аграрния сектор в ЮЦР е 5,87% и също е доста по-висок от средния за страната (3,89%), а в абсолютна стойност (в млн.лв.) е най-голям в сравнение с всички останали райони.

БВП и БДС по икономически сектори и райони с данни за 2018г.

Статистически район (NUTS II) / области	БДС по икономически сектори						БДС, Млн.лв.		БВП, Млн.лв.		БВП на човек от населението, лв.	
	Аграрен	Аграрен	Индустрия	Индустрия	Услуги	Услуги						
	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018
БЪЛГАРИЯ	4 114	3 698	24 924	24 522	58 597	66 898	87 634	95 119	101 043	109 695	14 280	15 615
СЗР	698	604	2 077	2 425	3 139	3 625	5 913	6 655	6 818	7 674	8 938	10 244
СЦР	645	584	2 351	2 464	3 818	4 246	6 814	7 295	7 857	8 412	9 818	10 654
СИР	692	609	2 667	2 735	5 898	6 755	9 257	10 100	10 674	11 647	11 398	12 506
ЮИР	619	553	5 246	4 714	5 475	6 218	11 340	11 485	13 075	13 245	12 538	12 787
ЮЗР	615	556	7 956	7 447	33 397	38 112	41 968	46 115	48 390	53 181	22 913	25 261
ЮЦР	845	791	4 627	4 736	6 870	7 943	12 342	13 471	14 230	15 535	10 009	10 988
Кърджали	150	145	325	374	506	598	980	1 117	1 130	1 288	7 485	8 472
Пазарджик	165	162	713	801	950	1 088	1 827	2 051	2 107	2 365	8 123	9 213
Пловдив	279	258	2 779	2 732	3 988	4 633	7 045	7 624	8 123	8 792	12 112	13 141
Смолян	84	82	380	379	452	516	915	977	1 056	1 127	9 742	10 597
Хасково	168	145	430	450	975	1 108	1 573	1 702	1 814	1 963	7 807	8 545

Източник: НСИ

Доходите на населението в Южен централен район продължават да изостават от средното равнище за страната, но растат с малко по-бързи темпове.

През 2019 г. годишният общ доход средно на лице от домакинство за страната е 6 592 лв., а за ЮЦР показателят е 6201 лв. По този показател ЮЦР се нарежда на трето място след ЮЗР и СЦР.

Общ доход средно на лице от домакинството по статистически райони

/лева/

Райони\Период	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Общо за страната	4813,0	4953,0	5167,0	5586,0	6013,0	6592,0
Северозападен	4398,0	4381,0	4626,0	4873,0	5113,0	5616,0
Северен централен	4253,0	4520,0	4913,0	5665,0	5814,0	6315,0
Североизточен	4519,0	4729,0	4841,0	5141,0	5555,0	6124,0
Югоизточен	4375,0	4531,0	4657,0	4933,0	5189,0	5625,0
Югозападен	5918,0	6134,0	6381,0	6709,0	7324,0	8033,0
Южен централен	4211,0	4182,0	4474,0	5109,0	5646,0	6201,0

Източник: НСИ, Инфостат

Средната годишна заплата на наетите лица по трудово и служебно правоотношение през 2018 г. в Южен централен район е 11 059 лв., което е доста по-ниско от средното за страната. По този показател ЮЦР продължава да е на четвърто място след районите ЮЗР (17 186 лв.), СИР (12 062 лв.) и ЮИР (11 724 лв.). Средната годишна заплата в ЮЦР през 2018 г. се е увеличила с 10,3 % спрямо 2017г. Темпът на нарастване е най-висок за СИР (10,9%), а най-нисък е за СЗР (9,7 %). От областите в ЮЦР с най-висок размер на средната годишна заплата е Област Пловдив (11 780 лв.), а с най-нисък е Област Хасково (9623лв.). В Област Хасково обаче се наблюдава най-голям номинален ръст на показателя (12,7%) в сравнение с останалите области в ЮЦР, следван от Област Кърджали с 12,2%.

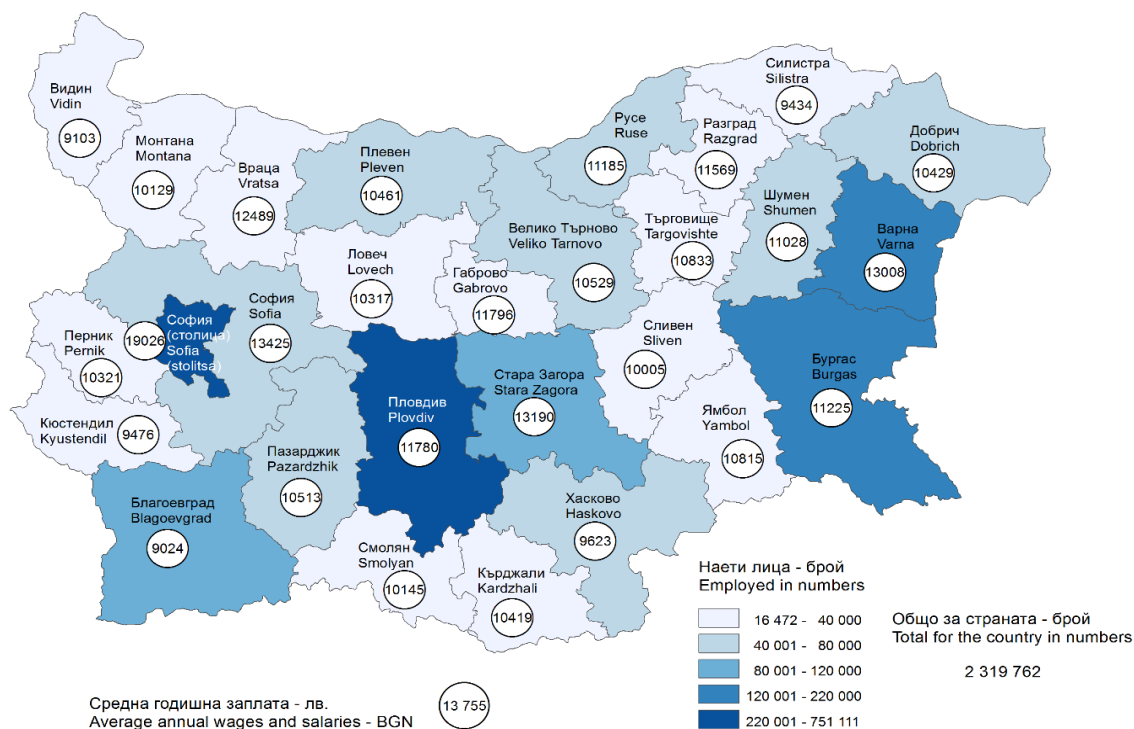
Средна годишна заплата на наетите лица по трудово и служебно правоотношение по статистически райони и области

(лева)

Статистически райони / Области	Години				
	2014	2015	2016	2017	2018
БЪЛГАРИЯ	9860	10535	11379	12448	13755
Северозападен район	7888	8365	9011	9741	10693
Северен централен район	7925	8418	9140	9994	10974
Североизточен район	8601	9234	9970	10881	12062
Югоизточен район	8900	9363	9900	10744	11724
Югозападен район	12214	13101	14138	15530	17186
Южен централен район	7954	8458	9228	10027	11059
-Кърджали	7222	7648	8335	9285	10419
-Пазарджик	7650	8006	8721	9468	10513
-Пловдив	8504	9084	9911	10771	11780
-Смолян	7253	7679	8504	9133	10145
-Хасково	6947	7422	7964	8537	9623

Източник: НСИ

Наети лица и средна годишна заплата на наетите лица по трудово и служебно правоотношение през 2018 година

Източник: НСИ

В Южен централен район през 2019 г. **коефициентът на икономическа активност на населението на 15 и повече навършени години** достига 55,5% при 56,6% средно за страната. Наблюдава се лек ръст на показателя в сравнение с 2018 и 2017 г. По този показател ЮЦР се нарежда на четвърто място след ЮЗР, СИР и ЮИР. Няма ясно изразена тенденция в динамиката на този показател.

Коефициент на икономическа активност на населението на 15 и повече навършени години

Райони \ години	2014 (%)	2015 (%)	2016 (%)	2017 (%)	2018 (%)	2019 (%)
Общо за страната	54,1	54,1	53,3	55,4	55,3	56,6
Северозападен	46,9	46,6	44,5	47,0	47,8	48,3
Северен централен	50,6	51,2	51,0	51,5	51,9	55,1
Североизточен	54,8	55,9	55,1	57,0	55,4	56,1
Югоизточен	51,9	52,7	52,5	54,8	54,7	55,7
Югозападен	58,5	58,4	58,0	59,5	60,3	61,4
Южен централен	54,9	53,1	52,0	55,3	54,3	55,5
Кърджали	51,5	48,0	48,0	48,2	47,6	51,0
Пазарджик	52,8	51,4	51,1	54,0	52,3	56,8
Пловдив	56,4	53,9	51,9	58,1	57,0	56,9
Смолян	59,6	59,8	57,9	59,8	57,7	55,4
Хасково	53,0	53,1	52,7	51,0	51,1	53,3

Източник: НСИ, Инфостат

Във вътрешнорегионален план коефициентът на икономическа активност на населението е най-висок в областите Пловдив и Пазарджик, която през 2019г. измества Смолян, а най-нисък е в Област Кърджали. В Област Смолян е налице тенденция за постоянен спад на икономическата активност на населението. През 2019 г. икономически активните лица на възраст 15 - 64 навършени години в страната са 3 276,4 хил., или 73,2% от населението на същата възраст. В Южен централен район броят на заетите лица в тази възрастова група са 647,6 хил.

През 2019 г. **коефициентът на заетост** на населението в ЮЦР на възраст 20-64 навършени години е 73,9%, което е малко по-ниско от средното равнище за страната 75%. Налице е значим ръст на заетостта в региона спрямо 2018г. с 2,5 процентни пункта. Напредъкът по този ключов показател, заложен и в стратегия „Европа 2020“, е добър знак за развитието на региона.

Най-висока е заетостта в Област Пловдив (75,2%), а най-ниска в Област Кърджали (69,5%). Ръстът на заетостта обаче е най-висок в Област Кърджали, следвана от областите Пазарджик и Хасково. Единствено в Област Смолян коефициентът на заетост на тази възрастова група намалява спрямо 2018г.

Коефициент на заетост на населението на възраст 20 - 64 навършени години

Райони / години	2017 (%)	2018 (%)	2019 (%)
Общо за страната	71,3	72,4	75,0
Северозападен	62,6	63,6	64,8
Северен централен	67,6	69,1	74,3
Североизточен	69,8	70,2	72,6
Югоизточен	70,3	71,7	74,5
Югозападен	76,7	78,3	80,4
Южен централен район	71,3	71,4	73,9
Кърджали	65,3	63,3	69,5
Пазарджик	69,5	68,9	73,8
Пловдив	73,9	74,4	75,2
Смолян	72,2	72,2	70,5
Хасково	68,9	70,3	74,4

Източник: НСИ

По отношение на заетостта на възрастовата група 55-64 години в ЮЦР също е налице сериозен ръст през 2019г., като тя достига 65,4%. Увеличението спрямо 2018г. е с 2,1 процентни пункта. Най-голям е ръстът в областите Кърджали, Пазарджик и Хасково. В национален мащаб коефициентът на заетост за възрастовата група 55-64 навършени години също нараства сериозно и достига 64,4% (69,2% за мъжете и 59,9% за жените). В сравнение с 2018 г. той нараства с 3,7 процентни пункта – с 3,8 процентни пункта при мъжете и с 3,5 процентни пункта при жените.

Коефициент на заетост за населението на възраст 55 - 64 навършени години

Райони \ години	2014 %	2015 %	2016 %	2017 %	2018 %	2019 %
Общо за страната	50,0	53,0	54,5	58,2	60,7	64,4
Северозападен	44,2	49,2	48,8	50,9	53,7	57,1
Северен централен	45,6	49,5	51,6	52,4	56,0	62,7
Североизточен	46,8	50,3	51,3	56,1	56,3	60,3
Югоизточен	48,5	51,4	51,3	55,9	59,4	63,6
Югозападен	55,0	57,4	59,7	62,6	66,1	68,9
Южен централен	52,3	53,7	56,3	62,2	63,3	65,4
Кърджали	52,0	48,8	52,5	51,7	53,2	56,8
Пазарджик	53,4	50,7	51,3	59,9	60,4	63,6
Пловдив	55,5	59,6	62,2	69,2	69,4	70,0
Смолян	42,8	44,7	46,9	57,2	57,9	59,7
Хасково	48,5	49,3	54,1	57,4	61,4	64,6

Източник: НСИ, ИНФОСТАТ

Коефициентът на безработица в района през 2019 г. е 3,0 %, който е по-нисък от средния за страната – 4,2 %. Районът се нарежда на второ място по най-ниска безработица след ЮЗР. Наблюдава се устойчива тенденция за намаление на безработицата от 2014г. досега. Равнището на безработица продължава да е най-високо в Област Смолян – 8,8%. Единствено в Област Пазарджик се отчита леко нарастване на безработицата.

Коефициенти на безработица на населението на 15 и повече навършени години

Райони \ години	2014 %	2015 %	2016 %	2017 %	2018 %	2019 %
Общо за страната	11,4	9,1	7,6	6,2	5,2	4,2
Северозападен	14,2	12,1	10,6	11,3	11,2	10,8
Северен централен	13,2	10,6	9,3	6,9	6,7	5,1
Североизточен	12,6	10,3	9,7	9,4	7,4	5,9
Югоизточен	11,9	10,4	7,9	7,0	5,4	4,0
Югозападен	8,9	6,7	5,4	3,3	2,6	2,3
Южен централен	12,0	9,2	7,1	5,2	4,2	3,0
Кърджали	(4.9)	(2.3)	(1.7)	(1.6)	(3.3)	(2.0)
Пазарджик	10,4	8,6	7,6	6,2	4,6	5,1
Пловдив	13,1	9,6	6,7	4,7	3,6	2,4
Смолян	19,4	17,2	14,2	11,2	10,3	8,8
Хасково	10,4	8,6	7,0	4,7	(3.0)	(0.4)

Източник: НСИ, Наблюдение на работната сила

През 2019 г. **коэффициентът на раждаемост** намалява, а коэффициентът на смъртност на 1 000 души от населението се увеличава. Естественят прираст за страната е минус 6,7 на хиляда. Продължава процесът на намаляване и застаряване на населението. Задълбочава се и дисбалансът в териториалното разпределение на населението.

Промените в демографския профил на ЮЦР показват устойчива тенденция на намаляване на населението. В периода 2010-2019 г. броят на населението е намалял със 106 880 души. **Броят на населението** в ЮЦР към 31 декември 2019 г. по данни на НСИ е 1 406 630 души, съответстващо на 20,23% от населението на страната, с което районът се нарежда на второ място в България, след Югозападен район.

Спрямо 2018 г. (1 410 248 души) населението в района е намаляло с 3 618 души (-0,26%). През 2019 г. и в шестте статистически района населението намалява спрямо 2018г., като най-голямо е намалението в Северозападния – с 1,91%, а най-малко - в Южен централен район – 0,26%, който измества Югозападен в това отношение. Данните показват, че отрицателният прираст на населението през 2019г. за Южен централен район е намалял наполовина, което е добър знак и показва забавяне на негативните демографски тенденции. Половината от населението на страната живее в Югозападния и Южния централен район. В три области – София (столица), Пловдив и Варна, живее повече от една трета от населението на страната (35,5%).

През 2019 г. осем области имат положителен механичен прираст като най-висок е прирастът в областите Кърджали (37.9‰) и Шумен (6.9‰). Освен Кърджали, с положителен механичен прираст в ЮЦР е и Област Пловдив. С най-голямо намаление на населението в резултат на отрицателния механичен прираст са областите Сливен (-9.9‰) и Смолян (-8.3‰).

Население по статистически райони към 31.12.2019 г.

Статистически район	Население към 31.12.2019 - брой	Население към 31.12.2018 - брой	Население към 31.12.2017- брой	Население към 31.12.2019 - %	Прираст на населението спрямо 2018–	Прираст на населението спрямо 2018–
					брой	%
Северозападен	728157	742304	755956	10,47	-14147	-1,91
Северен централен	773450	784168	794998	11,13	-10718	-1,37
Североизточен	924870	929035	933705	13,30	-4165	-0,45
Югоизточен	1024115	1032079	1039549	14,73	-7964	-0,77
Югозападен	2094260	2102205	2108394	30,13	-7945	-0,38
Южен централен	1406630	1410248	1417432	20,23	-3618	-0,26

Източник: НСИ

Към 31.12.2019 г. мъжете в ЮЦР са 681 854 души (48,5%), а жените 724 776 души (51,5%), което почти напълно съвпада с разпределението по пол в национален мащаб. Броят на мъжете преобладава във

възрастовите групи до 54 години. С нарастването на възрастта се увеличават броят и относителният дял на жените от общото население на ЮЦР. Делът на градското население на района е 67,5%, което е доста по-ниско от средното за страната (73,7%).

Население към 31.12.2019 г. по статистически райони, възраст, местоживее и пол

Статистически райони	Общо			В градовете			В селата		
Възраст	всичко	мъже	жени	всичко	мъже	жени	всичко	мъже	жени
Общо за страната	6 951 482	3 369 646	3 581 836	5 125 407	2 461 774	2 663 633	1 826 075	907 872	918 203
Северозападен	728 157	355 111	373 046	464 734	224 176	240 558	263 423	130 935	132 488
Северен централен	773 450	375 475	397 975	520 262	250 490	269 772	253 188	124 985	128 203
Североизточен	924 870	450 176	474 694	678 815	327 097	351 718	246 055	123 079	122 976
Югоизточен	1 024 115	496 231	527 884	744 211	356 948	387 263	279 904	139 283	140 621
Югозападен	2 094 260	1 010 799	1 083 461	1 768 497	848 428	920 069	325 763	162 371	163 392
Южен централен	1 406 630	681 854	724 776	948 888	454 635	494 253	457 742	227 219	230 523
12 497	6 409	6 088	8 655	4 415	4 240	3 842	1 994	1 848	
1 - 4	53 610	27 524	26 086	37 592	19 271	18 321	16 018	8 253	7 765
5 - 9	68 937	35 460	33 477	49 381	25 425	23 956	19 556	10 035	9 521
10 - 14	68 977	35 524	33 453	48 128	24 815	23 313	20 849	10 709	10 140
15 - 19	63 520	32 687	30 833	44 041	22 615	21 426	19 479	10 072	9 407
20 - 24	57 887	29 869	28 018	40 149	20 519	19 630	17 738	9 350	8 388
25 - 29	75 168	38 351	36 817	51 518	25 859	25 659	23 650	12 492	11 158
30 - 34	93 248	47 489	45 759	65 260	32 527	32 733	27 988	14 962	13 026
35 - 39	97 580	50 861	46 719	68 671	35 142	33 529	28 909	15 719	13 190
40 - 44	105 198	54 595	50 603	74 654	37 907	36 747	30 544	16 688	13 856
45 - 49	102 137	52 504	49 633	70 956	35 679	35 277	31 181	16 825	14 356
50 - 54	99 620	50 060	49 560	66 859	32 706	34 153	32 761	17 354	15 407
55 - 59	101 764	49 964	51 800	67 197	32 061	35 136	34 567	17 903	16 664
60 - 64	103 765	49 025	54 740	68 194	31 457	36 737	35 571	17 568	18 003
65 - 69	93 522	41 717	51 805	60 326	26 415	33 911	33 196	15 302	17 894
70 - 74	81 088	33 558	47 530	51 288	20 925	30 363	29 800	12 633	17 167
75 - 79	57 008	21 790	35 218	34 046	12 849	21 197	22 962	8 941	14 021
80 - 84	40 480	14 415	26 065	23 712	8 227	15 485	16 768	6 188	10 580
85 - 89	23 123	7 774	15 349	13 681	4 434	9 247	9 442	3 340	6 102
90 - 94	6 453	1 985	4 468	3 989	1 221	2 768	2 464	764	1 700
95 - 99	981	277	704	552	156	396	429	121	308
100 +	67	16	51	39	10	29	28	6	22

Източник: НСИ

Населението във всички области на района намалява, с изключение на област Кърджали, която бележи прираст. През 2019г. прирастът на населението в областта спрямо предходната година е три пъти по-голям. Най-силно е изразена тенденцията на намаляване на населението в областите Смолян и Хасково.

С най-голям брой население в рамките на ЮЦР се откроява Област Пловдив – 666 801 души, а с най-малък – област Смолян с 103 532 души. В национален мащаб само две области – София (столица) и Кърджали, увеличават населението си през 2019 г. спрямо 2018 г. – съответно с 0,1 и 3,5 %. При всички останали области има намаление, като най-голямо е за областите Видин – с 2.4% и Монтана с 2 %. Областите Враца и Ловеч си поделят третото място с 1,9%.

Население по области в ЮЦР към 31.12.2019 г.

Области	Население към 31.12.2017 – брой	Население към 31.12.2018 – брой	Население към 31.12.2019 – брой	Население към 31.12.2019 - %	Прираст на населението спрямо 2018г. - брой	Прираст на населението - %
Общо за страната	7050034	7000039	6951482	100	-48 557	-0,7
Кърджали	151113	152873	158204	2,1	5 331	3,5
Пазарджик	257965	255479	252776	3,7	-2 703	-1,1
Пловдив	669796	668334	666801	9,5	-1 533	-0,2
Смолян	107282	105421	103532	1,5	-1 889	-1,8
Хасково	231276	228141	225317	3,3	-2 824	-1,2

Източник: НСИ

Прогнозите на НСИ за броя на населението на ЮЦР към 2020 г. са за продължаващо намаляване – до 1 391 037 души, а през 2030 г. се очаква населението на ЮЦР да бъде 1 297 150 души или почти 8 % по-малко от 2019 г.

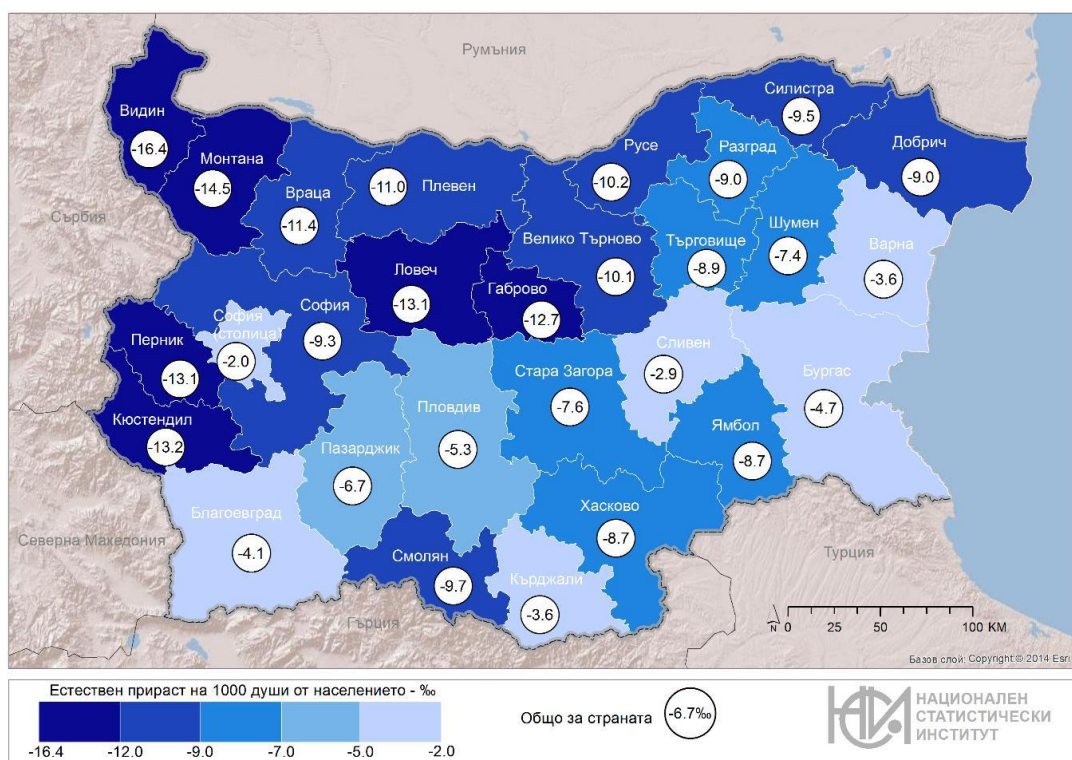
Към 31 декември 2019г. населението на България е 6 951 482 души, което представлява 1,4% от населението на Европейския съюз. В сравнение с 2018г. населението на страната намалява с 48 557 души, или с 0,7%.

Коефициентът на обща раждаемост през 2019г. е 8,8%, а през предходната 2018г. – 8,9%. Коефициентът на обща смъртност през 2019г е 15,5%, който намалява спрямо предходната година с 0,4%.

През 2019 г. намалява както коефициентът на раждаемост, както и коефициентът на смъртност. Намалението на населението, измерено чрез коефициента на естествения прираст, е минус 6,7%.

През 2019 г. всички области в страната имат отрицателен естествен прираст. Стойностите на показателя за ЮЦР е близък до средния за страната. Под средното ниво за страната са областите Кърджали (-3,6‰) и Пловдив (-5,3‰), където се наблюдават по-малко негативни тенденции.

Естествен прираст на населението през 2019 г. по области (на 1 000 души)

Естественият прираст на населението в ЮЦР през 2019 г. е минус 6,3 ‰, при средно за страната – минус 6,7 ‰. Наблюдава се леко намаляване на отрицателната стойност на естественият прираст в сравнение с 2018 г., когато същият е бил минус 6,5 ‰. Районът е на 3-тото място сред останалите райони от ниво 2 в страната по този показател. С по-влошени стойности са само СЗР (-12,6 ‰) и СЦР (-10,2 ‰).

Във вътрешнорегионален план и през 2019г. за всички области в ЮЦР са характерни отрицателни стойности на естествения прираст. Най-високи отрицателни стойности са отчетени в областите Смолян - 9,7 ‰ и Хасково -8,7 ‰. В областите Кърджали (-3,6 ‰) и Пловдив (-5,3‰) са отчетени стойности под средните за страната. Област Пазарджик отчита стойност равна на средната за страната (-6,7 ‰).

През 2019 г. седем области имат положителен механичен прираст: Кърджали (37,9‰, увеличение над 2 пъти спрямо 2018), Шумен (6,9‰), Пловдив (3.0‰), Търговище (2.7%), София (столица) (2,4‰), Бургас

(2,1‰) и Варна (0,7‰), С най-голямо намаление на населението в резултат на отрицателния механичен прираст са областите Сливен (-9,9%), Смолян (-8,3‰) и Видин (-7,8‰).

Естествен прираст на 1 000 души от населението по статистически райони, области и местоживее

Статистически райони/Области	2018						2019					
	Естествен прираст (брой)			Естествен прираст (%)			Естествен прираст (брой)			Естествен прираст (%)		
	общо	град	село	общо	град	село	общо	град	село	общо	град	село
Общо за страната	-46329	-21134	-25195	-6,5	-4,1	-13,5	-46545	-22560	-23985	-6,7	-4,4	-13,1
Северозападен	-9185	-3506	-5679	-12,3	-7,4	-20,9	-9304	-3987	-5317	-12,6	-8,5	-20
Северен централен	-7968	-3846	-4122	-10,1	-7,3	-15,9	-7951	-3997	-3954	-10,2	-7,7	-15,5
Североизточен	-5734	-2887	-2847	-6,1	-4,2	-11,5	-5526	-2678	-2848	-5,9	-3,9	-11,5
Югоизточен	-5816	-2534	-3282	-5,7	-3,4	-11,5	-5882	-2958	-2924	-5,7	-4	-10,4
Югозападен	-9166	-4715	-4451	-4,3	-2,6	-13,4	-9069	-4897	-4172	-4,3	-2,8	-12,7
Южен централен	-8460	-3646	-4814	-6	-3,8	-10,5	-8813	-4043	-4770	-6,3	-4,3	-10,4
Кърджали	-561	-63	-498	-3,7	-1	-5,6	-557	-123	-434	-3,6	-1,9	-4,7
Пазарджик	-1440	-662	-778	-5,6	-4,1	-8,1	-1706	-833	-873	-6,7	-5,2	-9,2
Пловдив	-3509	-1623	-1886	-5,2	-3,2	-11,5	-3569	-1764	-1805	-5,3	-3,5	-11,1
Смолян	-998	-352	-646	-9,4	-5,9	-13,8	-1019	-360	-659	-9,7	-6,1	-14,5
Хасково	-1952	-946	-1006	-8,5	-5,7	-15,9	-1962	-963	-999	-8,7	-5,9	-15,9

Източник: НСИ

Смъртността в страната се задържа на твърде високо ниво. Коефициентът на смъртност (брой умрели лица на 1 000 души от средногодишното население) през 2019 г. е 15,5‰.

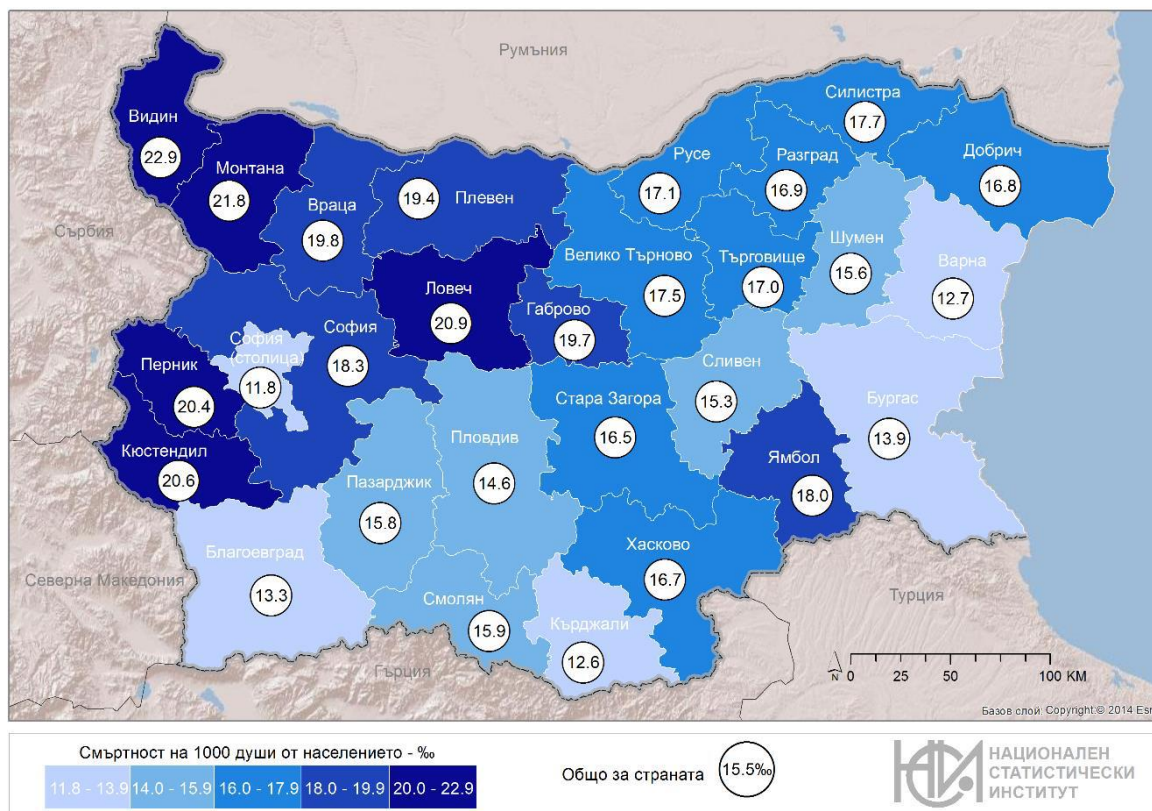
Коефициентът на смъртност, отчетен от НСИ в ЮЦР през 2019 г., е 15,1‰, което е малко под средната стойност за страната. Наблюдава се намаление на стойността на показателя спрямо 2018 г. с 0,4 ‰. Районът запазва 3-то място сред останалите райони от ниво 2 – само Югозападен район (13,8 ‰) и Североизточен (14,5 ‰) са с по-благоприятни стойности на показателя. Във вътрешнорегионален план най-нисък е коефициентът на смъртност в област Кърджали 11,5 ‰ и Пловдив (12,9‰), а най-висок в Област Пазарджик

14,4 ‰. (през 2018г. е Област Хасково - 17,0 ‰). Във всички области на ЮЦР се наблюдава влошаване на нивото на смъртност.

Общо за ЕС-28 коефициентът на смъртност през 2018 г. е 10,3‰. Равнището на общата смъртност на населението в България е най-високо сред държавите членки. С най-ниска смъртност са Ирландия - 6.4‰, Кипър – 6,6‰, и Люксембург - 7.1‰. Освен в България значително по-висока от средната за ЕС-28 е стойността на този показател само в Латвия - 15‰, и Литва - 14.1‰.

С най-висока смъртност в страната са областите Видин – 22,9‰, Монтана – 21,8‰ и Ловеч – 20,9% (през 2018г - Кюстендил - 20.3‰). В седем области смъртността е по-ниска от общата за страната, като най-ниска е в София (столица) - 11.8‰.

Коефициент на смъртност по области през 2019 година

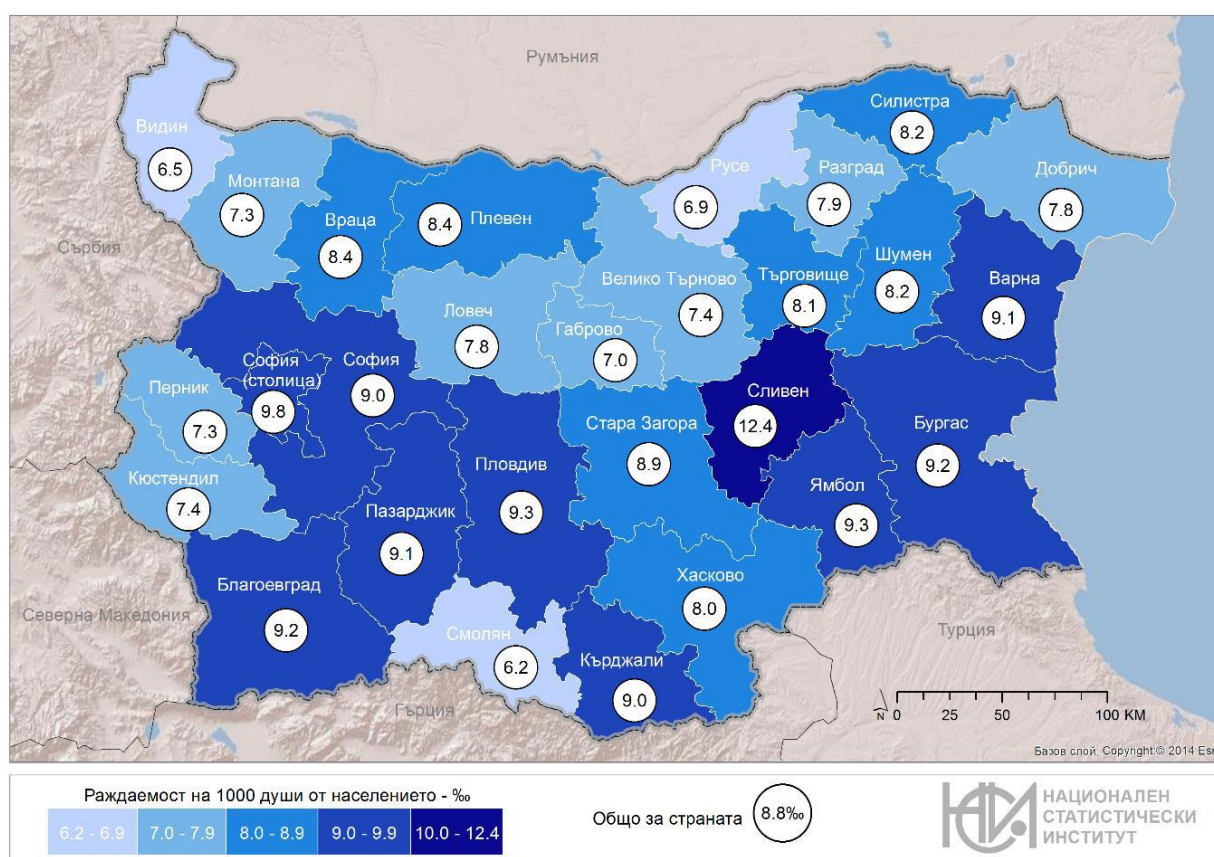

Коефициентът на раждаемост общо за ЕС-28 през 2018 г. е 9.7‰ по данни на Евростат. Най-високо равнище на раждаемост сред европейските страни има Ирландия - 12.5‰, следвана от Швеция – с 11.4‰. С най-нисък коефициент на раждаемост в Европейския съюз е Италия - 7.3‰.

Коефициентът на раждаемост на населението в ЮЦР през 2019 г. е 8,8 ‰ , което съвпада със средната стойност за страната. Спрямо 2018г. стойността на показателя в ЮЦР намалява с 0,1 ‰ през 2019г. Районът запазва 3-то място сред останалите райони от ниво 2 след Югоизточен район (9,7‰) и Югозападен (9,4 ‰). С най-ниска раждаемост през 2019 г. са областите Смолян и Видин.

На областно ниво в ЮЦР стойности под средните за страната са отчетени в областите Смолян 6,2 ‰ (най-ниското в страната) и Хасково (8‰). Спрямо 2018г. положителна тенденция се наблюдава единствено в **Област Хасково**, където показателят нараства минимално. Затвърждава се демографският проблем, свързан с обезлюдяването на планинските и гранични територии в района.

Коефициент на раждаемост по области през 2019 година

Населението е неравномерно разпределено върху територията на ЮЦР, като най-слабо населени са планинските и периферни области и общини по границата с Република Гърция. Наблюдава се процес на концентрация на населението в общинските и областните центрове за сметка на обезлюдяването на селата.

Гъстотата на населението на ЮЦР през 2018 г. е 62,9 д/ км², която е малко по-висока от средната стойност за страната (62,6 жители на 1 кв. километър).

Към 31.12.2019 г. в градовете живеят 5 125 407 души, или 73,7%, а в селата - 1 826 075 души, или 26.3% от населението на страната. В ЮЦР в края на 2019 г. в градовете живее 67,5% от населението. Данните показват, че през последната година в района се наблюдава нарастване на градското население за сметка на населението в селата.

1.2. Промени в политиките за развитие на национално, регионално и местно ниво

На ниво Европейски съюз няма значими промени в действащата правна и стратегическа рамка на политиката за сближаване. Основните действащи нормативни и стратегически документи на европейско и национално ниво, свързани с политиките за развитие и през 2017 г. са: Стратегия „Европа 2020“; Териториален дневен ред на ЕС 2020; Споразумение за партньорство на Република България с Европейската комисия и програмите, съфинансирани от Европейските структурни и инвестиционни фондове; Национална програма за развитие „България 2020“; Актуализирана Националната програма за реформи на Република България в изпълнение на Стратегия „Европа 2020“; Национална концепция за пространствено развитие за периода 2013 - 2025 г.

Актуални и нови стратегически документи на национално ниво, имащи отношение към формирането на политиките за развитие през 2019 г. са:

Национална програма за подобряване качеството на атмосферния въздух (2018 – 2024 г.)

Националната програма за подобряване качеството на атмосферния въздух 2018 – 2024г. е разработена въз основа на Споразумение за предоставяне на консултантски услуги, сключено между Министерството на околната среда и водите и Международната банка за възстановяване и развитие в подкрепа на управлението на качеството на атмосферния въздух.

Програмата има за цел да подпомогне общините в прилагането на мерки за постигане на устойчиво съответствие по показателя фини прахови частици. Националната програма включва мерки, насочени към секторите, за които е установено, че имат основен принос за замърсяване с фини прахови частици – битово отопление и транспорт. Изпълнението на мерките следва да доведе до подобряване на качеството на атмосферния въздух и да допринесе за постигане на определените от законодателството норми в общините с наднормено замърсяване.

Документът е валиден до края на : 2024 г.

Документът е приет с Решение № 334 на Министерския съвет от 07.06.2019 г.

Национална стратегия за адаптация към изменението на климата и План за действие до 2030 г.

Националната стратегия за адаптация към изменението на климата и План за действие на Република България задава рамка за действия за адаптиране към изменението на климата (АИК) и приоритетни направления до 2030 г., като идентифицира и потвърждава необходимостта от действия за АИК както за цялата икономиката, така и на секторно ниво. Включените сектори са: „Селско стопанство“, „Биологично разнообразие и екосистеми“, „Енергетика“, „Гори“, „Човешко здраве“, „Транспорт“, „Туризм“, „Градска среда“ и „Води“. Управлението на риска от бедствия се разглежда като междусекторна тема.

Документът е валиден до края на : 2030 г.

Документът е приет с Решение № 621 на Министерския съвет от 25.10.2019 г.

Национална програма „Цифрова България 2025“

Настоящата програма представлява продължение на Национална програма „Цифрова България 2015“, като отчита постигнатото и взема предвид новите европейски стратегически и програмни насоки за постигане на интелигентен, приобщаващ, устойчив и ориентиран към цялото общество цифров растеж за периода до 2025г.

С тази програма се цели модернизиране и повсеместно въвеждане на интелигентни ИТ решения във всички сфери на икономиката и социалния живот, чрез създаване на среда за широко прилагане на информационните и комуникационни технологии (ИКТ), национална инфраструктура, иновативни електронни услуги от нов тип за бизнеса и гражданите, единни стандарти и постигане на висока степен на мрежова и информационна сигурност и оперативна съвместимост. В нея са заложили целите, мерките и дейностите, ангажимент на различните администрации за постигането на основни стратегически приоритети.

Документът е валиден до края на : 2025 г.

Документът е приет с Решение № 730 на Министерския съвет от 05.12.2019 г.

Стратегия за цифровизация на земеделието и селските райони на Република България до 2027 г.

Ускорената цифровизация на българското земеделие и селски райони, включително и на публичната администрация в лицето на Министерство на земеделието, храните и горите (МЗХГ), Държавен фонд „Земеделие“, областните и общински дирекции и служби, е необходим процес за намаляване на бюрократичната тежест, оптимизиране на процесите на производство, увеличаване на доходите и добивите на земеделските стопани, постигане на устойчива био-индустрия, поддържане на безопасността на храните в условия на увеличена индустриализация и нови неутвърдени технологии, драстично увеличение на

конкурентоспособността и увеличеното търсене на българската продукция на единния Европейски и на световните пазари.

Документът е валиден до края на : 2027 г.

Документът е приет с Решение № 247 на Министерския съвет от 02.05.2019 г.

Национална програма за насърчаване на донорството и подпомагане на трансплантацията в Република България 2019 - 2023 г.

Националната програма за насърчаване на донорството и подпомагане на трансплантацията в Република България е разработена в съответствие с изискванията, заложи в Плана за действие на Европейската комисия, относно донорството и трансплантацията на органи 2009-2015 г., както и с Директива 2010/53/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 7 юли 2010 година относно стандартите за качество и безопасност на човешките органи, предназначени за трансплантация (транспонирана в българското законодателство от август 2012 г. чрез Закона за трансплантация на тъкани, органи и клетки (ЗТОТК) и съответните подзаконови нормативни актове), с която се определят стандарти за качество и безопасност на човешките органи, предназначени за трансплантация.

Документът е валиден до края на : 2023 г.

Документът е приет с Решение № 777 на Министерския съвет от 19.12.2019 г.

II. ПОСТИГНАТ НАПРЕДЪК ПО ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ЦЕЛИТЕ И ПРИОРИТЕТИ НА РЕГИОНАЛНИЯ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ НА ЮЖЕН ЦЕНТРАЛЕН РАЙОН ВЪЗ ОСНОВА НА ИНДИКАТОРИТЕ ЗА НАБЛЮДЕНИЕ

Наблюдението на изпълнението на целите и приоритетите на РПР се осъществява чрез отчитане и анализ на предварително определени физически и финансови индикатори. Отчитането на стойностите на индикаторите и анализът на събраната информация позволяват проследяване на постигнатия напредък и оценка на степента на изпълнение на целите.

2.1. АНАЛИЗ НА КЛЮЧОВИТЕ НАЦИОНАЛНИ МАКРОИКОНОМИЧЕСКИ ИНДИКАТОРИ

В РПР на ЮЦР 2014-2020г. са заложили следните ключови национални индикатори:

	ИНДИКАТОРИ	стойности Южен централен район			Периодичност на събиране на инф.	Източник на инф.
	КЛЮЧОВИ ПОКАЗАТЕЛИ	Изходни (2010)	Междинни (2015)	Целеви (2020)		
1	БВП/човек в лв.	6525	6851	7308	Ежегодно	НСИ
2	Дял на БВП на човек от населението от средната стойност на ЕС 27 – %	31 (2009 г.)	34	39	Ежегодно	Евростат
3	Коефициент на безработица на населението на 15 и повече навършени години - %	12,7 (2011г.)	10	7	Ежегодно	НСИ
4	Общ доход на лице от домакинство в лв.	3507 (2010г.)	4065	4650	Ежегодно	НСИ

• БВП на човек от населението в лв.

БВП на глава от населението в ЮЦР през 2018г. е 10 988 лв., което е значително по-ниско от средното равнище за страната (15 615 лв.). Нарастването на показателя спрямо 2017г е с малко над 9%..

Достигнатото ниво на показателя БВП на глава от населението през 2018 г. надхвърля значително както междинната целева стойност за 2015г. (6 851лв.), така и заложената цел за 2020г. (7 308лв.) в РПР. Но

по този показател ЮЦР продължава да изостава от останалите райони като единствено СЗР и СЦР са с по-ниски абсолютни стойности.

• Дял на БВП на човек от населението от средната стойност на ЕС 27 - %

Заложеният индикатор в РПР на ЮЦР е за 27 страни членки. Евростат поддържа статистика за 28-те страни членки на ЕС.

По данни на Евростат дялът на БВП на човек от населението в ЮЦР спрямо средната стойност за ЕС - 28 за 2018 г., измерен като стандарт на покупателна способност (СПС), е 36 %. Отчетено е увлечение с един процентен пункт спрямо 2017 г. По този показател районът е на четвърто място като изпреварва само СЦР и СЗР.

Регионален БВП в Европейския съюз – 2018г.

Регион	2018				
	БВП - млн. евро	Дял в	БВП на човек от населението	БВП на човек от населението - СПС	БВП на човек от населението в СПС ЕС-28 = 100
		национален	- евро		
		БВП - %			
ЕС-28	15 907 594	-	31 000	30 400	100
България	56 087	0,4	8 000	15 400	51
Северозападен	3 924	7,0	5 200	10 100	34
Северен централен	4 301	7,7	5 400	10 500	35
Североизточен	5 955	10,6	6 400	12 400	41
Югоизточен	6 772	12,1	6 500	12 600	42
Югозападен	27 192	48,5	12 900	25 000	83
Южен централен	7 943	14,2	5 600	10 900	36

Източник: Евростат

През 2018 г. регионалният БВП на човек от населението, изразен в стандарти на покупателната способност, варира от 30% от средния за Европейския съюз в Майот, отвъдморска територия на Франция, до

263% в Люксембург, т. е. въпреки че Северозападния район в България запазва миналогодишната стойност от 31% от средното равнище в ЕС, през 2018г. районът вече не е с най-нисък БВП на човек от населението.

След френския район Майот с БВП на глава от населението от 30% от средното равнище в ЕС, регионите с най-ниско икономическо равнище в ЕС са три района в България: Северозападен (34%), Северен централен (35%) и Южен централен (36%).

С оглед разразилата се икономическа криза през 2020г., свързана с корона вируса, целта от 39% дял на БВП на човек от населението в ЮЦР от средната стойност за ЕС 28 през 2020 г. е трудно постижима.

• Коефициент на безработица на населението на 15 и повече навършени години - %

Коефициентът на безработица в район ЮЦР през 2019 г. е 3%, който е по-нисък от средния за страната – 4,2%. С отчетената стойност на показателя още през 2018г. е достигната целта за 2020 г. (7%). Районът запазва второто място по този показател след ЮЗР – (2,3 %).

Безработни лица и коефициенти на безработица на населението на 15 и повече навършени години през 2019 година

Статистически райони	Безработни лица - хил.			Коефициент на безработица - %		
	общо	мъже	жени	общо	мъже	жени
Общо за страната	142,8	82,3	60,5	4,2	4,5	3,9
Северозападен	33,3	20,3	12,9	10,8	12	9,4
Северен централен	19,1	11,1	8	5,1	5,5	4,7
Североизточен	26,3	13,2	13,1	5,9	5,4	6,7
Югоизточен	19,1	11,7	7,4	4	4,5	3,4
Югозападен	24,8	14,4	10,5	2,3	2,5	2
Южен централен	20,2	11,6	8,6	3	3,2	2,8

Източник: НСИ, Наблюдение на работната сила

По отношение на безработицата обаче се запазват големите вътрешнорегионални различия. Равнището на безработица продължава да пада в сравнение с 2018г., с изключение на област Пазарджик, където през 2019г. безработицата се е увеличила спрямо предходната година с 0,5 процентни пункта. Коефициентът на безработица отново е най-висок в Област Смолян – 8,8% при 2,4% за област Пловдив. Данните за Област Кърджали и област Хасково не са точни поради малкия обем на извадката на НСИ.

Коефициенти на безработица на населението на 15 и повече навършени години

Райони \ години	2014 %	2015 %	2016 %	2017 %	2018 %	2019 %
Общо за страната	11,4	9,1	7,6	6,2	5,2	4,2
Северозападен	14,2	12,1	10,6	11,3	11,2	10,8
Северен централен	13,2	10,6	9,3	6,9	6,7	5,1
Североизточен	12,6	10,3	9,7	9,4	7,4	5,9
Югоизточен	11,9	10,4	7,9	7,0	5,4	4,0
Югозападен	8,9	6,7	5,4	3,3	2,6	2,3
Южен централен	12,0	9,2	7,1	5,2	4,2	3,0
Кърджали	(4.9)	(2.3)	(1.7)	(1.6)	(3.3)	(2.0)
Пазарджик	10,4	8,6	7,6	6,2	4,6	5,1
Пловдив	13,1	9,6	6,7	4,7	3,6	2,4
Смолян	19,4	17,2	14,2	11,2	10,3	8,8
Хасково	10,4	8,6	7,0	4,7	(3.0)	(0.4)

Източник: НСИ, Наблюдение на работната сила

• Общ доход на лице от домакинство в лв.

Доходите на населението в Южен централен район продължават да изостават от средното равнище за страната, но растат с малко по-бързи темпове. През 2019 г. годишният общ доход средно на лице от домакинство за страната е 6 592 лв., а за ЮЦР показателят е 6201 лв.

Достигнатото ниво на показателя надхвърля значително целта за 2020г. (4 650 лв.), заложена в РПР на ЮЦР.

Общ доход средно на лице от домакинството по статистически райони

/лева/

Райони\Период	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Общо за страната	4813,0	4953,0	5167,0	5586,0	6013,0	6592,0
Северозападен	4398,0	4381,0	4626,0	4873,0	5113,0	5616,0
Северен централен	4253,0	4520,0	4913,0	5665,0	5814,0	6315,0
Североизточен	4519,0	4729,0	4841,0	5141,0	5555,0	6124,0
Югоизточен	4375,0	4531,0	4657,0	4933,0	5189,0	5625,0
Югозападен	5918,0	6134,0	6381,0	6709,0	7324,0	8033,0
Южен централен	4211,0	4182,0	4474,0	5109,0	5646,0	6201,0

Източник: НСИ, Инфостат

2.2. АНАЛИЗ НА ИНДИКАТОРИТЕ ОТНОСНО СТРАТЕГИЯ „ЕВРОПА 2020“

В РПР на ЮЦР 2014-2020г. са заложили следните индикатори по целите на Стратегия „Европа 2020“:

	ИНДИКАТОРИ	стойности Южен централен район			Периодичност на събиране на инф.	Източник на инф.
	ЦЕЛИ НА СТРАТЕГИЯТА „ЕВРОПА 2020“	Изходни	Междинни (2015)	Целеви (2020)		
1	Коефициент на заетост на населението на възраст 20-64 навършени години - %	61,25 (2011г.)	68,30	77,00	Ежегодно	НСИ, Евростат
	- Коефициент на заетост на населението на възраст 55-64 г.	44,2 (2011 г.)	46,5	50	Ежегодно	Евростат
2	Инвестиции в научноизследователска и развойна дейност - % от БВП	0,23 (2010 г.)	0,62	1,80	Ежегодно	НСИ
3	Цели „20/20/20“ по отношение на климата/ енергията:					
	- дял на ВЕИ в брутното крайно потребление на енергия - %	15,60	16,95	21,00	Ежегодно	НСИ, АУЕР
	- повишаване на енергийната ефективност - %	-	22	26	Ежегодно	НСИ, АУЕР
	- намаляване на енергийната интензивност на БВП - %	-	79,63	53,00	Ежегодно	НСИ
4	Дял на преждевременно напусналите образов. система (на възраст 18-24 г.) - %	16,50 (2010 г.)	14,00	10,50	Ежегодно	НСИ
5	Дял на 30-34 годишните със завършено висше образование - %	19,20 (2010 г.)	21,65	29,00	Ежегодно	НСИ
6	Население в риск от бедност или социално изключване – хил. души	760,0 (2010г.)	740,0	720,0	Ежегодно	НСИ

• Коефициент на заетост на населението на възраст 20-64 навършени години - %

Коефициентът на заетост на населението в ЮЦР на възраст 20–64 навършени години през 2019 г. е 73,9%, което е малко под средното равнище за страната (75%). Налице е ръст на заетостта в региона спрямо 2018г. с 2,5 процентни пункта. Най-висока е заетостта в Област Пловдив (75,2%), а най-ниска в Област Кърджали (69,5%). В четири от областите се отчита сериозен ръст на заетостта в сравнение с 2018г. Единствено Област Смолян бележи лек спад по този показател за последната година.

Заложената цел за 2020 г. на заетостта във възрастовата група 20-64 навършени години (77%) на ниво ЮЦР е вероятно достижима.

Коефициент на заетост на населението на възраст 20 - 64 навършени години

Райони / години	2017 (%)	2018 (%)	2019 (%)
Общо за страната	71,3	72,4	75,0
Северозападен	62,6	63,6	64,8
Северен централен	67,6	69,1	74,3
Североизточен	69,8	70,2	72,6
Югоизточен	70,3	71,7	74,5
Югозападен	76,7	78,3	80,4
Южен централен район	71,3	71,4	73,9
Кърджали	65,3	63,3	69,5
Пазарджик	69,5	68,9	73,8
Пловдив	73,9	74,4	75,2
Смолян	72,2	72,2	70,5
Хасково	68,9	70,3	74,4

Източник: НСИ

По отношение на възрастовата група 55-64 години е налице отново ръст на заетостта през 2019г. като тя достига 65,4%. Увеличението спрямо 2018г. е с 2,1 процентни пункта. По този показател е преизпълнена целта за 2020г.

• Инвестиции в научноизследователска и развойна дейност - % от БВП

През 2018 г. разходите за научноизследователска и развойна дейност (НИРД) за страната като цяло са 827,6 млн. лв., което е с 8,9% повече в сравнение с предходната година. Интензивността на НИРД (измерена като процент на разходите за НИРД от БВП) също нараства спрямо предходната година - от 0,75% през 2017 г. на 0,76% през 2018 година.

Инвестициите в научноизследователска и развойна дейност (НИРД) в ЮЦР през 2018 г. възлизат на 0,44% от БВП за страната, като се отчита лек спад в сравнение с предходната 2017 г. (0,49%). ЮЦР все още изостава от средната стойност за страната като дори не е достигната междинната цел за 2015г. (0,62%).

Разходи за научноизследователска и развойна дейност (НИРД) в % от БВП

Статистически райони и области	2016 (%)	2017 (%)	2018 (%)
България	0,78	0,75	0,76
Южен централен район	0,50	0,49	0,44
Пловдив	0,61	0,57	0,58
Хасково	0,04	0,08	0,10
Пазарджик	0,74	0,85	0,57
Смолян	0,14		
Кърджали	0,31		

Източник: НСИ

В абсолютна стойност инвестициите в научноизследователска и развойна дейност в района през 2018 г. намаляват до 69 115 хил. лв. (при 69 352 хил. лв. през предходната година). ЮЦР е на второ място в страната по размер на разходите за НИРД общо за всички сектори. Инвестициите в ЮЗР обаче са над 8 пъти повече.

Разходи за НИРД по статистически райони и сектори за периода 2016-2018 година

Статистически райони	Общо (хил. лв.) за 2016г.	Общо (хил. лв.) за 2017г.	Общо (хил. лв.) за 2018г.	Сектори (2018 г.)			
				Предприятия	Държавен	Висше образование	Нетърговски организации
Общо	734 274	760 234	828 904	596 083	182 841	45 141	4 839
Северозападен	29 752	31 285	37 437	30 325	6 892	..	..
Северен централен	30 654	30 226	26 612	24 328	365	1 919	-
Североизточен	51 545	51 626	49 750	30 837	13 697	..	..
Югоизточен	33 892	39 094	42 137	33 620	4 179	..	..
Югозападен	522 683	538 651	603 853	424 479	148 320	28 021	3 033
Южен централен	65 748	69 352	69 115	52 494	9 388	5 787	1 446

Източник: НСИ

Относно индикаторите за Цели „20/20/20“ по отношение на климата/енергията не са налични данни на регионално ниво. Наличните данни на национално ниво са както следва:

• Дял на възобновяемата енергия в брутното крайно потребление на енергия

Дял на възобновяемата енергия в брутното крайно потребление на енергия (национално ниво)

Години	2015 (%)	2016 (%)	2017 (%)	2018 (%)
Дял на възобновяемата енергия в брутното крайно потребление на енергия	18,2	18,8	18,7	20,5

Източник: НСИ

От данните е видно, че за периода 2015-2018г. е налице устойчив ръст на дела на възобновяемата енергия в брутното крайно потребление на енергия в страната. През 2016-а година 18,8% от общата консумирана енергия в страната е била от възобновяемите енергийни източници, надвишавайки целевото ниво от 16% за 2020 г. През 2018г. се наблюдава увеличение на ръста на показателя с 1,8% спрямо предходната година.

Съгласно информация, предоставена от Агенция за устойчиво енергийно развитие /АУЕР/ наличните данни на национално ниво са за 2018 г. По данни на Евростат за 2018 г., делът на енергията от възобновяеми източници (ЕВИ) в брутното крайно потребление на енергия възлиза на 20,49%. Делът на ЕВИ в брутното крайно потребление на енергия по сектори е както следва: 22,15% в сектор електроенергия; 33,19% в сектор отопление и охлаждане; 8,06% в сектор транспорт. По данни на НСИ през 2018 г. е потребена енергия от ВИ в размер на 2 520,1 хиляди тона нефтен еквивалент (хтне).

Основната част от ЕВИ през 2018 г. е произведена от биомаса и възобновяеми отпадъци - над 1 696,8 хтне. Поради спецификата на потреблението на този енергиен източник (основно дърва за горене, дървени отпадъци и други растителни отпадъци), енергията произведена от него почти не участва в схемата за издаване на гаранции за произход за произведената топлинна енергия, управлявана от АУЕР, и поради това няма информация каква част от нея е потребена на територията на Южен централен район (ЮЦР).

По данни от информационната система на АУЕР за издадени гаранции за произход на ЕВИ, през 2019 г. в страната е произведена ЕВИ в размер на 5 833 820,3 MWh (почти 501,7 хтне). В Южен централен район е произведена 42,3 % от ЕВИ, заявена по схемата за гаранции за произход, управлявана от АУЕР. Произведената ЕВИ е основно от водна енергия – 78% от общата ЕВИ, следвана от слънчева енергия – 15% от общата ЕВИ, произведена в ЮЦР и заявена за гаранции за произход през 2019 г.). Подробна информация по месеци, по общини и по видове енергия е налична на Интернет страницата на АУЕР в рубрика [Електронни услуги/Регистър Гаранции/Справки/Енергия и ГП](#).

По данни от годишните отчети за изпълнението на общинските краткосрочни и дългосрочни програми за насърчаване използването на ЕВИ и биогорива (ОПНИЕВИБ), през 2018 г. в ЮЦР са инсталирани 469 kW мощности за ЕВИ (16% от общо инсталираните 6 335 kW мощности за страната по данни от ОПНИЕВИБ) с декларирано годишно производство от 240 MWh/г. (12,3% от общо очакваното производство, отчетено по ОПНИЕВИБ за страната).

• Намаляване на енергийната интензивност на БФП - %

Формулировката на този индикатор се различава от сходния показател, за който са налични данни на НСИ на национално ниво. Мерната единица също е различна.

Енергийна интензивност на икономиката (национално ниво)

Години	2015	2016	2017	2018
Тона н.е. за 1000 евро БВП (2010 = 100)	0,449	0,423	0,422	0,414

Източник: НСИ

От данните е видно, че през 2018г. все пак енергийната интензивност на икономиката намалява спрямо предходните години. Но процентното намаление не може да се съпостави със заложените целеви стойности на индикатора в РПР на ЮЦР.

Образование и обучение

• Дял на преждевременно напусналите образователната система (на възраст 18 - 24 г.) - %

Относителният дял на рано напусналите образование и обучение от населението на 18 - 24 навършени години в ЮЦР е увеличен спрямо 2018г. и е в размер на 16,3%. Увеличение на дела на преждевременно напусналите образователната система на възраст 18 - 24 навършени години през 2018г. спрямо предходната се наблюдава както на регионално, така и на национално ниво.

Дял на преждевременно напусналите образователната система (на възраст 18 - 24 г.)

Райони / години	2016 (%)	2017 (%)	2018 (%)	2019 (%)
Общо за страната	13,8	12,7	12,7	13,9
Южен централен район	16,4	15,9	15,8	16,3

Източник: НСИ

Районите Северозападен и Южен централен са с най-влошени стойности на показателя. Ангажиментът на България по Стратегия „Европа 2020“ е до края на 2020 г. делът на преждевременно напусналите да е до 11 % , а за Южен централен район до 10,5 %. На този етап тази цел за района е трудно постижима.

• Дял на населението на възраст 30-34 навършени години със завършено висше образование

По отношение на мрежата от висши учебни заведения, районът е един от водещите, като се нарежда на второ място след ЮЗР. В него функционират девет университета и специализирани висши училища.

Висши училища и студенти по райони и области през учебната 2019/2020 година

Статистически райони и области	Висши училища			Студенти			
	Общо	Колежи	Университети и специализирани висши училища	Общо	В колежи	В университети и специализирани висши училища	
					Професионален бакалавър	Бакалавър	Магистър
Общо	54	4	50	220 168	8 233	139 711	72 224
СЗР	1	-	1	5 339	769	2 159	2 411
СЦР	5	-	5	26 925	-	20 170	6 755
СИР	7	-	7	31 193	2 063	19 483	9 647
ЮИР	3	-	3	13 133	1 389	7 317	4 427

ЮЗР	29	4	25	105 845	3 589	65 108	37 148
ЮЦР	9	-	9	37 733	423	25 474	11 836

Източник: Национален статистически институт

Относителният дял на завършилите висше образование от населението на възраст 30 - 34 навършени години в ЮЦР през 2019г. е 25,2%, което е значително по-ниско спрямо общото равнище за страната (32,5%). Наблюдава се намаляване на дела на висшистите в ЮЦР от посочената възрастова група с 1,1 процентни пункта спрямо 2018г.

Дял на населението на възраст 30-34 навършени години със завършено висше образование

Райони \ години	2016 (%)	2017 (%)	2018 (%)	2019 (%)
Общо за страната	33,8	32,8	33,7	32,5
Южен централен район	23,5	22,7	26,3	25,2

Източник: НСИ

Като цел за страната в **Стратегия „Европа 2020“** е заложено делът на населението на 30-34 г. със завършено висше образование да е 36 %, а за Южен централен район 29 %. Предвид посочената статистика към 2019г. целта е трудно постижима.

• Население в риск от бедност или социално изключване – хил. души

Във връзка с поставените цели по ключови области в стратегията „Европа 2020“ НСИ извършва ежегодно изследване на доходите и условията на живот (EU-SILC). В изследването се изчислява комбиниран показател за регулярен мониторинг на напредъка на страните при изпълнение на националните подцели. Показателят включва лица, живеещи в риск от бедност, с материални лишения и в домакинства на безработни или с нисък интензитет на икономическа активност.

Комбинирането на трите показателя показва, че през 2019г. 32,5% от населението на страната, или 2 278,7 хил. лица, са били в риск от бедност и социално изключване. Стойността на показателя на национално ниво намалява само с 0,3 процентни пункта спрямо 2018 г., (6,1 процентни пункта през 2018г. спрямо 2017 г.) повече при мъжете – с 0,3 % , в сравнение с жените – с 0,2 %

По данни на НСИ населението в риск от бедност или социално изключване в ЮЦР през 2019 г. /референтна година на дохода 2018г./ е 478,6 хил. души или 33,9 % от населението на района. Налице е спад

в стойността на показателя с 0,8 процентни пункта спрямо 2018г., когато броят на лицата в риск в ЮЦР е бил 489,5 хил., което е представлявало 34,7% от цялото население на района.

Във вътрешнорегионален план се наблюдават сериозни различия. Най-висок е дялът на лицата в риск от бедност в областите Кърджали (37,5 %) и Пазарджик (36,2 %). Най-нисък е относителния дял на лицата с риск от бедност в Област Смолян (30,1%), но пък той е нараснал спрямо 2018г. Област Кърджали също увеличава дела на населението си в риск от бедност.

Население в риск от бедност или социално изключване

Статистически райони и области	2017	2018	2019	2017	2018	2019
	брой лица (хиляди)	брой лица (хиляди)	брой лица (хиляди)	относителен дял (%)	относителен дял (%)	относителен дял (%)
Общо за страната	2 766,6	2 315,2	2278,7	38,9	32,80	32,5
Южен централен	573,9	489,5	478,6	40,5	34,70	33,9
Кърджали	66,7	48,8	57,6	44,1	32,3	37,5
Пазарджик	126,4	101,6	92,5	49,0	39,3	36,2
Пловдив	247,1	224,2	229,5	36,9	33,4	34,3
Смолян	53,1	26	31,8	49,5	24,2	30,1
Хасково	79,0	80,6	71,4	34,2	34,6	31,3

Източник: НСИ

Една от основните цели на Стратегията „Европа 2020“ е намаляване на броя на хората, изложени на риск от бедност или социално изключване с 260 хил. души. В РПР на ЮЦР е заложена цел за намаляване на население в риск от бедност или социално изключване с 40 хил. души – до 720 хил. през 2020г. Крайната цел е постигната още през 2015г.

2.3. АНАЛИЗ НА КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ПО ПРИОРИТЕТИ НА РЕГИОНАЛНИЯ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ НА ЮЖЕН ЦЕНТРАЛЕН РАЙОН

СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 1: ИКОНОМИЧЕСКО СБЛИЖАВАНЕ В НАЦИОНАЛЕН И ВЪТРЕШНОРЕГИОНАЛЕН ПЛАН БАЗИРАНО НА ЩАДЯЩО/ЕКОЛОСЪОБРАЗНО ПОЛЗВАНЕ НА СОБСТВЕНИ РЕСУРСИ

П 1.1: Повишаване конкурентоспособността на малкия и средния бизнес като движеща сила на регионалната

П 1.2: Развитие на устойчиви форми на туризъм и на културните и творческите индустрии

П 1.3: Развитие на инфраструктурата за опазване на околната среда и адаптиране към промените на климата

Приоритет 1.1 Повишаване конкурентоспособността на малкия и средния бизнес като движеща сила на регионалната икономика

По приоритет 1.1 в РПР на ЮЦР 2014-2020г. са заложили следните индикатори за наблюдение:

	ИНДИКАТОРИ	стойности Южен централен район			Период на събиране на инф.	Източник на информация
	СПЕЦИФИЧНИ ИНДИКАТОРИ ЗА РЕЗУЛТАТ	Изходни (2010)	Междинни (2015)	Целеви (2020)		
Стратегическа цел 1 “Икономическо сближаване в национален и вътрешнорегионален план базирано на щадящо/екологосъобразно ползване на собствени ресурси“						
Приоритет 1.1 „Повишаване конкурентоспособността на малкия и средния бизнес като движеща сила на регионалната икономика“						
1	Приходи от дейността на МСП в млн. лв.	19 048	23 562	30 000	Ежегодно	НСИ
2	Относителен дял на заетите лица в микро, малките и средни предприятия спрямо общия брой на заетите лица на възраст 15 и повече години в района - %	18,40	18,32	18,20	Ежегодно	НСИ
3	Нарастване на преките чуждестранни инвестиции в нефинансовите предприятия - %	n/a	18	40	Ежегодно	НСИ

Малките и средни предприятия (МСП) са ключово звено в икономиката на ЮЦР, тъй като не само произвеждат значителна част от брутния вътрешен продукт в района, но и създават голяма част от заетостта на населението.

През 2018 г. МСП в ЮЦР са 72 573, което представлява 17,58 % от общия брой за страната. Наблюдава се устойчиво нарастване броя на МСП през последните години като през 2018г. броят им се увеличил с повече от 1500 в сравнение с 2017 г.

Индикатори:

• Приходи от дейността на МСП в млн. лв.

От общия брой МСП, най-голям дял заемат микропредприятията (до 9 заети лица) в ЮЦР, като през 2018г. относителният им дял е в размер на 92,5%. Микропредприятията в района генерират повече от 1/3 от общите приходи на МСП за 2018г.

По данни на НСИ през 2018 г. в ЮЦР приходите от дейността на МСП възлизат на 32 145,49 млн. лв., равняващи се на 14,4 % от общите приходи на МСП в страната. Като цяло общите приходи от дейността на МСП нарастват устойчиво през последните пет години. Нараства постоянно и броят на заетите лица в МСП.

Заети лица и приходи от дейността на микро, малки и средни нефинансови предприятия по статистически райони 2015 – 2018 година

Статистически райони		2015		2016		2017		2018	
		Заети лица	Приходи	Заети лица	Приходи	Заети лица	Приходи	Заети лица	Приходи
		брой	хил. лв.	брой	хил. лв.	брой	хил. лв.	брой	хил. лв.
Общо за страната		1 569 610	190 864 953	1 615 267	191 308 437	1 640 079	207 635 221	1 647 337	222 497 170
СЗР		121 765	9 731 722	122 840	9 713 022	122 738	10 166 531	121 478	10 924 485
СЦР		159 388	15 910 543	161 568	16 015 122	162 556	17 670 229	160 155	18 229 793
СИР		196 674	21 216 993	202 805	21 794 859	205 256	22 833 826	205 175	24 289 633
ЮИР		209 175	21 549 168	212 608	21 020 550	214 022	22 125 997	213 918	23 636 222
ЮЗР		594 491	95 733 336	617 475	95 308 671	631 894	105 136 791	640 795	113 271 551
ЮЦР	Общо	288 117	26 723 191	297 971	27 456 213	303 613	29 701 847	305 816	32 145 486
	0 - 9	117 074	8 874 175	124 055	9 049 362	126 016	9 689 113	125 941	10 451 085
	10-49	87 296	8 605 250	87 841	8 200 588	89 460	9 605 126	89 032	10 053 251
	50-249	83 747	9 243 766	86 075	10 206 263	88 137	10 407 608	90 843	11 641 150

Източник: Национален статистически институт

По приходи от дейността на МСП в сравнение с другите райони от ниво 2 в страната, ЮЦР запазва второ място след ЮЗР (113 271 млн.лв.). Размерът на приходите от дейността на МСП в Област Пловдив е най-голям – 2/3 от общите приходи за района.

Приходи от дейността на микро, малки и средни нефинансови предприятия в Южен централен район за периода 2016 - 2018 г.

Райони \ Години	2016	2017	2018
	(Млн. лева)	(Млн. лева)	(Млн. лева)
Общо за страната	191 308	207 635	222 497
Южен централен	27 456	29 702	32 145
Кърджали	1 010	1 359	1 540
Пазарджик	3 165	3 440	3 607
Пловдив	18 494	19 886	21 751
Смолян	1 266	1 332	1 361
Хасково	3 521	3 685	3 887

Източник: НСИ

Данните на НСИ относно приходите от дейността на МСП показват, че през 2018г. целевата стойност на индикатора (30 000 млн.лв.) е изпълнена.

Относителен дял на заетите лица в микро, малките и средни предприятия спрямо общия брой на заетите лица на възраст 15 и повече години в района - %

През 2018г. общият брой на заетите лица в МСП в страната е 1 647 337. Заетите лица в микро, малките и средни предприятия през 2018г. на възраст 15 и повече години в ЮЦР са 306 405 или 18,6% от заетите в страната. **Увеличението спрямо предходната година е незначително.** На областно ниво увеличение на броя на заетите лица спрямо 2017г. бележат областите Пловдив, Кърджали и Пазарджик, осреднено с 1,8%, а в Смолян и Хасково броя на заетите в МСП намалява. В област Смолян през 2018г. броят на заетите лица в МСП е намалял с близо 6% спрямо 2017г.

Заети лица в микро, малки и средни нефинансови предприятия по статистически райони и области

Статистически райони	2015	2016	2017	2018
Области	(Брой)	(Брой)	(Брой)	(Брой)
Общо за страната	1 569 610	1 615 267	1 640 079	1 647 337
Южен централен	288 117	297 971	303 613	306 405
Кърджали	20 739	21 379	21 860	22 368
Пазарджик	45 082	46 046	46 756	47 493
Пловдив	155 625	162 049	165 772	168 829
Смолян	22 455	22 737	23 074	21 755
Хасково	44 216	45 760	46 149	45 961

Източник: НСИ

Съотношението между броя на заетите лица в МСП в ЮЦР спрямо общия брой заети лица на възраст 15 и повече години в страната дава стойността на заложения индикатор. По този начин относителният дял на заетите лица в МСП през 2018г. спрямо общия брой на заетите лица на възраст 15 и повече години в ЮЦР е 18,6% с което индикаторът следва да се счита за изпълнен.

• Нарастване на преките чуждестранни инвестиции в нефинансовите предприятия - %

Официалните данни на НСИ показват, че през 2018 г. преките чуждестранни инвестиции /ПЧИ/ в ЮЦР възлизат на 2 993 143,5 хил. евро, което представлява 12 % от тези за страната. Отчетено е повишаване спрямо 2017 г., както на регионално, така и на национално ниво. ЮЦР продължава да държи третото място по този показател след ЮЗР и ЮИР.

Във вътрешнорегионален план се наблюдават големи различия в привлечените чуждестранни инвестиции през 2018 г. Водеща в ПЧИ е Област Пловдив, която успява да привлече 1 911 938,6 хил. евро, което е 64% от общия размер на чуждестранните инвестиции в ЮЦР. През 2018г. ПЧИ се увеличават във всички области на ЮЦР, като най-голям ръст спрямо 2017г. бележат областите Хасково (78%) и Кърджали – 13,8%.

Чуждестранни преки инвестиции в предприятията от нефинансовия сектор към 31.12.

Статистически райони	2014 (хил. евро)	2015 (хил. евро)	2016 (хил. евро)	2017 (хил. евро)	2018 (хил. евро)
Общо за страната	21581579,6	23163272,7	23508864,9	24475195,8	24919589,3
Северозападен	664722,1	620794,8	512084,1	560673,2	469721,3
Северен централен	905311,8	876758,0	981830,7	1023630,2	1111657,2
Североизточен	2093916,7	2271913,7	2359757,1	2568878,5	2579480,7
Югоизточен	2057290,7	2897055,6	2847711,8	2983233,0	3203109,3
Югозападен	13561493,8	14053146,8	14238769,4	14496156,6	14562477,3
Южен централен	2298844,5	2443603,8	2568711,8	2842624,3	2993143,5
Кърджали	143950,7	176317,0	153123,8	256162,3	291633,2
Пазарджик	472034,6	486356,6	480424,8	505855,8	516146,3
Пловдив	1546359,6	1592531,3	1731001,7	1895015,2	1911938,6
Смолян	75175,4	83063,9	83761,4	82919,7	90632,8
Хасково	61324,2	105335,0	120400,1	102671,3	182792,6

Източник: НСИ

За периода 2010-2018 г. ПЧИ в ЮЦР са нараснали с повече от 80%, с което се надхвърля целта за 2020г.

Приоритет 1.2. Развитие на устойчиви форми на туризъм и на културните и творческите индустрии в ЮЦР.

По приоритет 1.2 в РПР на ЮЦР 2014-2020г. са заложили следните индикатори за наблюдение:

	ИНДИКАТОРИ	стойности Южен централен район			Период на събиране на инф.	Източник на информация
	СПЕЦИФИЧНИ ИНДИКАТОРИ ЗА РЕЗУЛТАТ	Изходни (2010)	Междинни (2015)	Целеви (2020)		
Стратегическа цел 1 “Икономическо сближаване в национален и вътрешнорегионален план базирано на щадящо/екологосъобразно ползване на собствени ресурси“						
Приоритет 1.2 „Развитие на устойчиви форми на туризъм и на културните и творческите индустрии в ЮЦР“						
1	Реализирани приходи от нощувки в средствата за подслон и местата за настаняване в млн. лв.	64 (2011г.)	75	83	Ежегодно	НСИ
2	Новосъздадени и/или подобрени туристически атракции – бр.	n/a	4	10	Ежегодно	MPP, ИСУН, ОА
3	Новосъздадени и/или популяризирани туристически продукти и дестинации – бр.	n/a	2	4	Ежегодно	MPP, ИСУН, ОА

Туризмът в ЮЦР продължава да играе важна роля за развитието на икономиката и повишаването на заетостта в района. ЮЦР притежава значителен потенциал за разширяване и разнообразяване на регионалния туристически продукт и предлаганите услуги. Благоприятните природни фактори, богатото културно-историческо наследство, натрупаният опит в предлаганите туристически услуги и изградената в значителна степен туристическа база спомагат за разширяването на туристическата индустрия и увеличаване на приходите от туризма.

Индикатори:

- Реализирани приходи от нощувки в средствата за подслон и местата за настаняване в млн. лв.

Данните на НСИ показват, че в ЮЦР приходите от нощувки през 2019 г. възлизат на **133 134 803** лв., представляващи 8,7 % от общите приходи в сектора за страната. Наблюдава се значим ръст на приходите от нощувки в ЮЦР с над 13,5 % спрямо предходната 2018 г.

Приходи от нощувки в местата за настаняване в Южен централен район през периода 2016 – 2019 година

Статистически райони и области	Приходи от нощувки в места за настаняване - левове			
	2016	2017	2018	2019
Общо за страната	1 229 073 306	1 340 897 001	1 455 702 154	1 521 865 800
Южен централен район	100 769 679	107 179 911	117 288 004	133 134 803
Кърджали	2611229	2695686	2 986 352	3 171 529
Пазарджик	28702862	28895462	28 678 005	31 884 411
Пловдив	43601276	45945294	50 958 677	56 271 135
Смолян	21705588	24902722	28 776 932	34 581 527
Хасково	4148724	4740747	5 888 038	7 226 201

Източник: НСИ, "Дейност на местата за настаняване"

През 2019г. ЮЦР запазва 4-тото си място по този показател сред останалите райони в страната след ЮИР (576 950 103лв.), СИР (465 919 010лв.), и ЮЗР (288 445 053лв.).

Във вътрешнорегионален аспект различията в ЮЦР се запазват. Областта с най-много реализирани приходи от нощувки продължава да е Област Пловдив с 56 271 135 лв. или 42,26 % от общите приходи в района. Следват областите Смолян – 34 581 527лв. (25,97%), и Пазарджик – 31 884 411лв. (23,95 %).

Дейност на местата за настаняване по статистически зони, статистически райони и по области през 2019 година

Статистически зони	Места за настаняване - брой	Легла - брой	Легладено-	Реализирани нощувки - брой		Пренощували лица - брой		Приходи от нощувки - левове	
Статистически райони			нощия - брой						
Области				Общо	в т.ч. от чужденци	Общо	в т.ч. чужденци	Общо	в т.ч. от чужденци
Общо за страната	3 664	341 506	69 254 061	27 154 791	17 479 846	8 187 634	4 067 350	1 521 865 800	1 097 177 131
Северозапад ен район	185	8 251	2 682 623	566 530	75 065	284 128	35 939	21 482 928	4 051 475
Северен централен район	295	12 881	4 088 081	893 810	203 955	525 726	130 984	35 933 903	10 887 873
Североизточ ен район	735	103 763	18 595 716	7 888 370	6 214 440	1 784 731	1 188 759	465 919 010	386 198 212
Югоизточен район	1 140	141 229	20 965 580	10 565 610	7 971 131	2 089 330	1 345 581	576 950 103	469 620 973
Югозападен район	593	43 002	13 237 227	4 456 931	2 408 886	2 237 214	1 126 008	288 445 053	191 525 420
Южен централен район	716	32 380	9 684 834	2 783 540	606 369	1 266 505	240 079	133 134 803	34 893 178
Кърджали	39	1 228	380 026	71 183	16 128	46 408	10 216	3 171 529	792 547
Пазарджик	60	4 620	1 512 302	622 391	61 541	250 717	16 432	31 884 411	3 810 993
Пловдив	242	11 531	3 619 644	1 129 439	310 856	579 668	143 752	56 271 135	18 014 850
Смолян	339	13 388	3 616 925	802 026	152 873	311 683	39 808	34 581 527	8 584 876
Хасково	36	1 613	555 937	158 501	64 971	78 029	29 871	7 226 201	3 689 912

Източник: НСИ, "Дейност на местата за настаняване"

Тенденцията в повишаването на приходите от нощувки е показател за засиления туристически интерес към района. Най-голямо увеличение на приходите от нощувки в сравнение с 2018г. се регистрира в областите Пловдив и Смолян. Броят пренощували лица най-сериозно е нараснал в Област Пловдив, достигайки 579 668 – с близо 50 хил. души повече в сравнение с броя им през 2018г., с над 10 хил. са повече пренощувалите чужденци спрямо броя им през 2018г.

Може да се предположи, че тази положителна тенденция в Област Пловдив до голяма степен се дължи на проекта „Пловдив – европейска столица на културата 2019г.“. Точният ефект за туризма обаче не може да се измери само по този показател, тъй като националната статистика отчита само категоризираните места за настаняване с над 10 легла, функционирали през съответния период.

Заложената цел за 2020 г. (83 млн. лв.) като приходи от нощувки е надхвърлена още през 2015г.

• Новосъздадени и/или подобрени туристически атракции – бр.

Според информация, осигурена от областните управители и кметовете на общините от ЮЦР, през 2019 г. общият брой на новосъздадените и/или подобрени туристически атракции в района е 40 бр., при 25 през 2018 г. Те са разпределени по области, както следва:

- Област Пловдив – 18 бр.;
- Област Смолян – 11 бр.;
- Област Хасково – 10 бр.;
- Област Пазарджик – 1 бр.;
- Област Кърджали – 0 бр.;

На практика целта за 2020 г. е изпълнена още през 2016г. с отчитането на приключилите проекти от програмен период 2007-2013г.

• Новосъздадени и/или популяризирани туристически продукти и дестинации – бр.

Данните от справката на Министерство на туризма показват, че през периода 2018г.-2019г. са създадени и/или подобрени и функциониращи 7 бр. туристически дестинации, включващи балнео, спа и винено-кулинарни дестинации.

БАЛНЕО И СПА ДЕСТИНАЦИИ, СЪЗДАДЕНИ ПРЕЗ 2018г.

В Южен централен район попадат следните балнео и СПА дестинации:

1. Родопска балнео и СПА дестинация (включва населени места в общините Белово, Пазарджик, Велинград, Ракитово, Асеновград, Девин, Баните (Смолян);
2. Средногорска балнео и СПА дестинация (включва населени места в общините Панагюрище, Стрелча, Хисаря, Карлово, Павел баня, Казанлък, Мъглиж);
3. Югоизточна балнео и СПА дестинация (включва населени места в общините Стара Загора, Нова Загора, Сливен и Хасково);

ВИНЕНО-КУЛИНАРНИ ДЕСТИНАЦИИ, СЪЗДАДЕНИ ПРЕЗ 2018г.

В Южен централен район попадат следните винено-кулинарни дестинации:

1. Дестинация Родопи (Смолян, Хасково, Кърджали, Ивайловград);
2. Дестинация Западна Тракия (Пазарджик, Пловдив, Асеновград, Велинград);
3. Дестинация Розова долина (Панагюрище, Копревщица, Старосел, Хисаря, Казанлък)
4. Дестинация Сакар (Харманли, Любимец, Свиленград, Тополовград)

Данните за 2019 г., предоставени от областните управители и кметовете на общините от ЮЦР показват, че общият брой новосъздадени и/или популяризирани местни туристически продукти и дестинации е 52 бр., които са разпределени по области, както следва:

- Област Пазарджик – 3 бр.;
- Област Пловдив – 26 бр.
- Област Хасково – 10 бр.;
- Област Смолян – 12 бр.;
- Област Кърджали – 1 бр.

Крайната цел е преизпълнена многократно.

Приоритет 1.3. Развитие на инфраструктурата за опазване на околната среда и адаптиране към промените на климата.

По приоритет 1.3 в РПР на ЮЦР 2014-2020г. са заложили следните индикатори за наблюдение:

	ИНДИКАТОРИ	стойности Южен централен район			Период на събиране на инф.	Източник на информация
	СПЕЦИФИЧНИ ИНДИКАТОРИ ЗА РЕЗУЛТАТ	Изходни (2010)	Междинни (2015)	Целеви (2020)		
Стратегическа цел 1 “Икономическо сближаване в национален и вътрешнорегионален план базирано на щадящо/екологосъобразно ползване на собствени ресурси“						
Приоритет 1.3. „Развитие на инфраструктурата за опазване на околната среда и адаптиране към промените на климата”						
1	Относителен дял на населението, обслужвано от СПСОВ в %	41	45	50	Ежегодно	НСИ, МОСВ

	ИНДИКАТОРИ	стойности Южен централен район			Период на събиране на инф.	Източник на информация
		Изходни (2010)	Междинни (2015)	Целеви (2020)		
		(2011г.)				
2	Новоизградени водоизточници за питейно-битови цели, бр.;	n/a	4	8	Ежегодно	ВиК-дружества
3	Новоизградени пречиствателни станции за питейни води, бр.	n/a	5	9	Ежегодно	ВиК-дружества
4	Нерагламентирани сметища – бр. или площ, дка;	90	70	40	Ежегодно	Общини
5	Реализирани проекти по ОПОС и ПРСР за изграждане и реконструкция на ВиК инфраструктура – бр.	n/a	12	25	Ежегодно	МОСВ, ИСУН, ОА
6	Изградени системи за ранно предупреждение за възникващи опасности от наводнения, пожари, активиране на свлачищни райони – бр.	1	2	4	Ежегодно	МВР, ИСУН, ОА

Политиката за опазване и възстановяване на околната среда се свързва с влагането на определени публични средства за изграждане на екологична инфраструктура, за проучвания и оценки на качеството на средата. През последните години се усвояват значителни по обем средства за изграждане на канализационни мрежи и пречиствателни станции за отпадъчни води. Анализите показват, че в ЮЦР инфраструктурата за опазване на околната среда все още не е достатъчно добре развита.

Индикатори:

• Относителен дял на населението, обслужвано от СПСОВ в %

По данни на НСИ относителният дял на населението, обслужено от селищни пречиствателни станции за отпадъчни води в ЮЦР през 2018 г. е 55,82 %, който е значително по-нисък от средния за страната – 63,92 %. В сравнение с останалите райони в страната ЮЦР продължава да е на предпоследно място, изпреварвайки само СЗР, чийто дял е 44,2 %.

Относителният дял на населението с услуги по отвеждане на отпадъчните води в обществената канализация през 2018 г. се оценява на 76,2%. Със селищни пречиствателни станции е свързано 63,9% от населението на страната. Най-висок е делът на свързаното население в Югозападния (78%) и

Североизточния район (72,6%), а най нисък – в Северозападния район (44,2%). През 2018 г. в страната са регистрирани 170 действащи селищни пречиствателни станции за отпадъчни води (СПСОВ), от които 108 бр. с капацитет над 2 000 еквивалент жители. В сравнение с 2017г. броят им се е увеличил с една нова СПСОВ.

Във вътрешнорегионален план по този показател се наблюдават големи диспропорции между петте области в ЮЦР. С най-висок дял на населението, обслужено от селищни пречиствателни станции за отпадъчни води, се откроява област Пловдив – 66,81%, а с най-нисък дял е област Кърджали (38,6%). Няма промяна в стойностите на показателя за областите Кърджали и Хасково. В останалите области делът на обхванатото население с СПСОВ леко се повишава в сравнение с предходната година.

Дял на население свързано със селищни пречиствателни станции за отпадъчни води (%)

Статистически райони /Области	Население свързано с пречиствателни станции за отпадъчни води 2016 година	Население свързано с пречиствателни станции за отпадъчни води 2017 година	Население свързано с пречиствателни станции за отпадъчни води 2018 година
България	63,1	63,4	63,9
Северозападен район	43,7	43,9	44,2
Северен централен район	59,1	59,2	59,7
Североизточен район	71,6	71,8	72,6
Югоизточен район	55,5	55,8	56,1
Югозападен район	77,2	77,3	78,0
Южен централен район	55,2	55,6	55,8
Кърджали	38,6	38,6	38,6
Пазарджик	43,8	43,9	44,1
Пловдив	65,8	66,5	66,8
Смолян	42,4	42,9	43,1
Хасково	54,1	54,2	54,2

Източник: НСИ

Въпреки незадоволителното ниво на осигуреност на населението с СПСОВ, целта за 2020г. (50%) вече е надхвърлена.

• Новоизградени водоизточници за питейно-битови цели, бр.

Според информация, осигурена от областните управители и кметовете на общините от ЮЦР, през 2019 г. общият брой на новоизградените водоизточници за питейно-битови цели в района са 15 бр. Разпределението им по области е както следва:

- Област Кърджали – 7 бр.
- Област Смолян – 1 бр.
- За област Хасково – 4 бр.
- Област Пловдив – 3 бр.

С отчетения индикатор се изпълнява крайната цел за 2020г.

• Новоизградени пречиствателни станции за питейни води, бр.

Данните, предоставени от областните управители и кметовете на общините от ЮЦР сочат, че през 2019 г. в района има две ново изградени пречиствателни станции за питейни води. Съгласно справки, предоставени от областните администрации, пречиствателните станции са на територията на областите Пловдив и Смолян. На база тези данни общо за периода 2014-2019г. са изградени 9 бр. ПСПВ, с което се постигат крайните цели на индикатора.

• Нерегламентирани сметища – бр. или площ, дка

Информацията за 2019 г., осигурена от областните администрации и общините от ЮЦР сочи, че нерегламентираните сметища в района са общо 183 бр., като е налице увеличаване на броя на показателя с 60 бр. спрямо 2018г. /123бр./ Налице е увеличаване броя на нерегламентираните сметища в област Кърджали, Пазарджик и Пловдив, и намаляване в областите Хасково и Смолян. Най-много нерегламентирани сметища са регистрирани в област Кърджали. Данните за нерегламентирани сметища по области са следните:

- Област Кърджали – 62 бр.
- Област Пазарджик – 31 бр.
- Област Пловдив – 53 бр.

- Област Хасково – 10 бр.
- Област Смолян – 12 бр.

На този етап крайната цел за намаляване на нерегламентираните сметища в района до 40 бр. е неизпълнима.

• Реализирани проекти по ОПОС и ПРСР за изграждане и реконструкция на ВиК инфраструктура – бр.

Според информация, осигурена от областните администрации и общините в ЮЦР, през 2019 г. реализираните проекти по Оперативна програма „Околна среда“ и Програмата за развитие на селските райони за изграждане и реконструкция на ВиК инфраструктура общо за района са **23 бр.** В област Пловдив в процес на изпълнение са 10 проекта по ОПОС и ПРСР, за област Смолян са декларирани 6 бр. проекта, за област Хасково 5 бр., област Пазарджик – 2 бр. , за област Кърджали няма реализирани проекти от такъв тип.

От предоставените справки става ясно, че са реализирани множество проекти за реконструкция и подмяна на ВиК мрежа при рехабилитацията на улици и булеварди, финансирани от източници, различни от гореописаните.

• Изградени системи за ранно предупреждение за възникващи опасности от наводнения, пожари, активиране на свлачищни райони – бр.

По информация, осигурена от областните управители и кметовете на общините от ЮЦР, през 2019 г. в района са изградени общо 26 системи за ранно предупреждение за възникващи опасности от наводнения, пожари, активиране на свлачищни райони, както следва:

- Пловдив – 16 бр.
- Хасково – 7 бр.
- Пазарджик – 3 бр.

През 2019 г. в областите Кърджали и Смолян няма изградени нови системи за ранно предупреждение за възникващи опасности от наводнения, пожари, активиране на свлачищни райони. Поддържат се вече изградените системи.

СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 2: СОЦИАЛНО СБЛИЖАВАНЕ И НАМАЛЯВАНЕ НА МЕЖДУОБЛАСТНИТЕ НЕРАВЕНСТВА ЧРЕЗ ИНВЕСТИЦИИ В ЧОВЕШКИЯ КАПИТАЛ И СОЦИАЛНА ИНФРАСТРУКТУРА

П2.1: Подобряване на достъпа до образователни, здравни, социални, културни услуги и спорт

П2.2: Повишаване на административния капацитет на регионално и местно ниво в полза на гражданите и бизнеса

Приоритет 2.1. Подобряване на достъпа до образователни, здравни, социални, културни услуги и спорт.

	ИНДИКАТОРИ	стойности Южен централен район			Период на събиране на инф.	Източник на информация
	СПЕЦИФИЧНИ ИНДИКАТОРИ ЗА РЕЗУЛТАТ	Изходни (2010)	Междинни (2015)	Целеви (2020)		
Стратегическа цел 2 „Социално сближаване и намаляване на междуобластните неравенства чрез инвестиции в човешкия капитал и социална инфраструктура”						
Приоритет 2.1. „Подобряване на достъпа до образователни, здравни, социални, културни услуги и спорт”						
1	Реконструирани сгради и обекти на културата – бр.	n/a	8	18	Ежегодно	МРР, ИСУН, ОА
2	Изградени и реконструирани обекти на инфраструктурата за професионален спорт и спорт в свободното време - бр.	n/a	3	8	Ежегодно	МРР, ИСУН, ОА
3	Рехабилитирани образователни заведения, вкл. с осигурена високоскоростна интернет свързаност – бр.	n/a	25	55	Ежегодно	МРР, МОМН, ИСУН, ОА
4	Рехабилитирани здравни и социални заведения – бр.	n/a	15	30	Ежегодно	МРР, ИСУН, ОА
5	Брой създадени партньорства между университетите, НИИ и бизнеса	n/a	1	3	ежегодно	НСИ, МОМН, проучвания, ВУЗ

Индикатори:

• Реконструирани сгради и обекти на културата – бр.

По ОПРР 2014-2020г. през 2019г. в ЮЦР в процес на изпълнение са 2 проекта за ремонт/обновяване на сгради от културната инфраструктура. Съгласно представена справка за напредъка на Програмата за развитие на селските райони 2014-2020г. към 31.12.2019г.

По мярка М7.6. Прочувания и инвестиции, свързани с поддържане, възстановяване и подобряване на културното и природно наследство на селата са приключили и разплатени 3 бр. проекти през 2019г.

Целевата стойност за 2020 г. на този индикатор вече е достигната.

• Изградени и реконструирани обекти на инфраструктурата за професионален спорт и спорт в свободното време – бр.

По информация от областните администрации и общините в Южен централен район, през 2019 г. са изградени/реконструирани 44 обекта на инфраструктурата за професионален спорт и спорт в свободното време – значително повече спрямо предходната година (28 обекта). Разпределението по области е както следва:

- Хасково – 6 бр.
- Пазарджик – 13 бр.
- Пловдив - 18 бр.
- Кърджали – 4 бр.
- Смолян – 3 бр.

Целевата стойност за 2020 г. на този индикатор е преизпълнена.

• Рехабилитирани образователни заведения, вкл. с осигурена високоскоростна интернет свързаност – бр.

По данни подадени от областните администрации в Южен централен район, броят на рехабилитираните през 2019 г. образователни заведения, вкл. с осигурена високоскоростна интернет свързаност е 71.

Най-много са ремонтираните образователни заведения в област Пловдив – над 39 бр., следвана от област Хасково – 12 бр. В областите Смолян и Кърджали са рехабилитирани по 9 бр. образователни институции, в област Пазарджик – 2 бр. В справките от областните администрации са включени и текущи ремонти на сгради, модернизиране на дворове или доставка на съвременно технологично оборудване.

По Оперативна програма „Региони в растеж“ 2014-2020г. за ЮЦР през 2019г. в процес на изпълнение или приключват проекти за подобряване на образователната инфраструктура по приоритетни оси 1, 2 и 3 в редица общини.

Целевата стойност за 2020 г. на този индикатор е значително преизпълнена.

• Рехабилитирани здравни и социални заведения – бр.

По данни от областните администрации, броят на рехабилитираните здравни и социални заведения в ЮЦР през 2019 г. е 22. Най-много са в област Хасково (7 бр.), в област Смолян – 6, а в област Пловдив са обновени 4 обекта. В област Кърджали са рехабилитирани 3 заведения, а в област Пазарджик – 2 обекта. Част от справките на общините включват текущи ремонти или доставки на котли за отопление.

По ОПРР 2014-2020г. към месец май 2020г. в процес на изпълнение са 13 проекта за развитие на социалната инфраструктура по приоритетни оси 1, 2 и 5.

Целевата стойност за 2020 г. на този индикатор е преизпълнена.

• Брой създадени партньорства между университетите, НИИ и бизнеса

Според предоставена информация от областните администрации и общините в Южен централен район, през 2019 г. са създадени осем партньорства между университетите, НИИ и бизнеса – по три в областите Смолян и Пазарджик и по едно в областите Пловдив и Кърджали. В област Хасково не са реализирани нови партньорства за 2019г.

Целта за 2020 г. е постигната още през 2016г.

Приоритет 2.2. Подобряване на административния капацитет на регионално и местно ниво в полза на гражданите и бизнеса

	ИНДИКАТОРИ	стойности Южен централен район			Период на събиране на инф.	Източник на информация
	СПЕЦИФИЧНИ ИНДИКАТОРИ ЗА РЕЗУЛТАТ	Изходни (2010)	Междинни (2015)	Целеви (2020)		
Стратегическа цел 2 „Социално сближаване и намаляване на междубластните неравенства чрез инвестиции в човешкия капитал и социална инфраструктура”						
Приоритет 2.2. „Подобряване на административния капацитет на регионално и местно ниво в полза на гражданите и бизнеса”						
1	Реализирани проекти по Оперативните програми, съфинасирани от Структурните и Кохезионния фонд на ЕС – бр.	n/a	500	1800	Ежегодно	ИСУН, ОА, УО на ОП
2	Служители, преминали обучение за развитие на уменията за управление на проекти, финансов контрол и прилагане на интегрирани системи за развитие – бр.	35	42	50	Ежегодно	ИПА, ОА

Индикатори:

- Реализирани проекти по Оперативните програми, съфинансирани от Структурните и Кохезионния фонд на ЕС – бр.

Според данни от ИСУН 2020 към 31.12.2019г. в ЮЦР са приключили общо 899 проекта на обща стойност **695 966 705,57** млн.лв., разпределени по оперативни програми както следва:

Оперативна програма	Общ брой приключили проекти към 31.12.2018г	Обща стойност (лева)	Общ брой приключили проекти към 31.12.2019г	Обща стойност (лева)
Оперативна програма „Региони в растеж“ 2014-2020	41	38 982 280,62	53	112 436 191,37
Оперативна програма „Иновации и конкурентоспособност“	314	312 315 165,75	108	124 494 035,54
Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“	19	6 869 072,68	18	6 019 206,79

Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“	223	67 889 629,30	101	15 218 695,58
Оперативна програма „Програма за морско дело и рибарство“	4	279 523,26	10	10 291 104,67
Оперативна програма „Околна среда“	1	83866,80	1	4 647 594,79
Оперативна програма „Добро управление“	6	1 858 338,46	0	0
Общо:	608	428 277 876,87	291	267 688 828,70

Източник: ИСУН 2020

Само през 2019г. са приключили 291 проекта. Според данни от ИСУН 2020 от началото на програмния период до 31.12.2019г. по оперативните програми, съфинансирани от ЕСИФ в ЮЦР са договорени **1263** проекта на стойност 2 585 217 183,01 лв. През 2019г. са сключени 322 нови договора.

Оперативна програма	Общ брой проекти 2014- 2019	Обща стойност на договорените средства към 31.12.2017г.	Обща стойност на договорените средства към 31.12.2018г.	Обща стойност на договорените средства към 31.12.2019г.
Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура“	2	830 304 967,89	829 744 586,83	829 744 586,83
Оперативна програма „Околна среда“	28	133 601 538,45	537 009 769,59	648 302 287,59
Оперативна програма „Региони в растеж“	124	340 876 560,03	380 288 657,64	397 986 438,07
Оперативна програма „Иновации и конкурентоспособност“	534	462 924 350,63	514 056 395,66	489 503 923,80
Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“	39	11 345 138,32	146 691 416,82	64 556 124,82
Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“	494	65 318 393,44	85 191 984,26	125 047 713,83
Оперативна програма „Добро управление“	16	1 859 014,46	1 947 900,27	4 028 833,24
Оперативна програма „Програма за морско дело и рибарство“	26	6 877 411,01	30 484 299,96	26 047 274,83
Общо:	1263	1 390 183 023,36	2 525 415 011,03	2 585 217 183,01

Източник: ИСУН 2020

Съгласно представена справка за напредъка на **Програмата за развитие на селските райони 2014-2020г.** през 2019г няма промяна в броя на договорени проекти за ЮЦР и към 31.12.2019г. те са **1394** проекта на стойност **554 147 411,62 лв.**

Налице е сериозен напредък в изпълнението на крайната цел за 2020г.

• **Служители, преминали обучение за развитие на уменията за управление на проекти, финансов контрол и прилагане на интегрирани системи за развитие – бр.**

Съгласно представените данни от Института по публична администрация общият брой на служителите, преминали такъв вид обучение през 2019г. за областите в ЮЦР, е 7 бр.

Справка преминали обучение по програми за управление на проекти и финансов контрол / ИПА 2019

Сигна- тура	Име на курса	Администрация	брой участници
УМ 1	Управление на проекти	Община Хисаря	2
ЕС 1	Разработване и оценка на проектни предложения	Община Хисаря	2
ЕС 9	Комбинирано финансиране (БФП и инструменти за финансов инженеринг)	Община Карлово	1
П 8	Законодателство и методология по финансово управление и контрол	Община Асеновград	1
	Моделът CAF - Европейски инструмент за цялостно управление на качеството в публичния сектор	Община Брацигово	1

По предоставена информация от областните и общински администрации на територията на ЮЦР, през 2019 г. броят на служителите, преминали обучения, организирани от различни институции (програми) е 269 човека. Тук вероятно администрациите отчитат всички видове обучения, преминати от служителите.

Целта за 2020 г. е преизпълнена още през 2016г.

**СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 3: РАЗВИТИЕ НА ТРАНСГРАНИЧНО И ТРАНСНАЦИОНАЛНО
СЪТРУДНИЧЕСТВО В ПРИНОС НА ИКОНОМИЧЕСКОТО И СОЦИАЛНОТО РАЗВИТИЕ И
СБЛИЖАВАНЕ**

П 3.1: Развитие на трансграничното
сътрудничество и мобилизиране
потенциала на периферните гранични
територии

П 3.2: Развитие на междурегионалното и
транснационалното сътрудничество за
постигане на стратегическите цели на
плана

Европейското териториално сътрудничество е инструмент на политиката на сближаване, чиято цел е разрешаването на трансгранични проблеми и съвместното развитие на потенциала на различни територии. Действията в рамките на сътрудничеството се подкрепят от Европейския фонд за регионално развитие чрез три основни компонента: трансгранично сътрудничество, транснационално сътрудничество и междурегионално сътрудничество.

Приоритет 3.1. Развитие на трансграничното сътрудничество и мобилизиране потенциала на периферните гранични територии.

	ИНДИКАТОРИ	стойности Южен централен район			Период на събиране на инф.	Източник на информация
	СПЕЦИФИЧНИ ИНДИКАТОРИ ЗА РЕЗУЛТАТ	Изходни (2010)	Междинни (2015)	Целеви (2020)		
Стратегическа цел 3 „Развитие на трансгранично и транснационално сътрудничество в принос на икономическото и социалното развитие и сближаване,,						
Приоритет 3.1 „Развитие на трансграничното сътрудничество и мобилизиране потенциала на периферните гранични територии“						
1	Реализирани проекти/инициативи по програмите за трансгранично сътрудничество – бр.	70 (2011г.)	80	90	Ежегодно	МРРБ, ОА
2	Брой на интегрирани стратегически планови документи за управление и развитие на граничните територии	n/a	1	2	ежегодно	ИСУН, ОА

За периода 2014-2020 областите от ЮЦР - Хасково, Смолян и Кърджали са целеви територии по Програма за трансгранично сътрудничество Гърция-България 2014-2020, а по Инструмента за предприєдинителна помощ България – Турция 2014-2020г. допустима област е само област Хасково.

Индикатори:

• Реализирани проекти/инициативи по програмите за трансгранично сътрудничество през 2019 г. – бр.

✓ **Програма за трансгранично сътрудничество ИНТЕРРЕГ ИПП Гърция-България 2014-2020 г.**

Съгласно информация от ГД „Управление на териториалното сътрудничество“ в МРРБ, през 2019г. по програма за сътрудничество ИНТЕРРЕГ Гърция-България 2014-2020 се финансират проекти по четири приоритетни оси: „Конкурентен и иновативен трансграничен регион“, „Устойчив и приспособим към климата трансграничен регион“, „Трансграничен регион с подобрена взаимосвързаност“ и „Трансграничен регион с висока степен на социално приобщаване“. Към 31.12.2019г. в ЮЦР в процес на изпълнение са 40 проекта, а реализираните са 2.

✓ **Програма за трансгранично сътрудничество Interreg ИПП България- Турция 2014-2020 г.**

Програмата е финансирана от ЕС по Инструмента за предприєдинителна помощ. Общата стратегическа цел на Програмата е укрепване на капацитета за трансгранично сътрудничество между България и Турция в областта на опазване на природата _ Приоритетна ос 1 „Околна среда“ и устойчивото развитие на туризма - Приоритетна ос 2 „Устойчив туризъм“ , което ще доведе до засилване на териториалното сближаване в Европа. По първата покана на програмата през 2018г. и 2019г. са реализирани съответно 10 и 6 проекта в ЮЦР. По втората покана в процес на изпълнение за 2019г. са 16 проекта, а са реализирани 6 проекта, а през втората 16. Общо за 2019г. – 22 проекта.

✓ **Програма за транснационално сътрудничество „Балкани – Средиземно море“ 2014-2020 г.**

В рамките на две приоритетни оси: ПО 1 „Предприемачество и иновации“ и ПО2 „Околна среда“ към 31.12.2019г на територията на „ЮЦР“ са реализирани 4 проекта и 1 проект е в процес на изпълнение.

✓ **Програма за транснационално сътрудничество „Дунав“ 2014-2020 г.**

По програмата за транснационално сътрудничество „Дунав“ има четири приоритетни оси: Иновативен и социално ангажиран Дунавски регион, Околна среда и културно ангажиран Дунавски регион,

Подобрена свързаност на Дунавския регион и Добре управляван Дунавски регион, като за 2019г. е изпълнен един проект по първа покана за набиране на проектни предложения.

✓ **Програма за междурегионално сътрудничество ИНТЕРРЕГ ЕВРОПА 2014-2020 г.**

Програмата работи по четири теми: „Научноизследователска дейност, технологично развитие и иновации“, „Конкурентноспособност на малките и средни предприятия“, „Нисковъглеродна икономика“ и „Околна среда и ресурсна ефективност“. Към 2019г в рамките на Втората покана се изпълняват 2 проекта, а в рамките на Третата – 1 проект.

Няма приключили проекти през 2019г.

✓ **Програма за междурегионално сътрудничество ЕСПОН 2020**

Изпълнява се чрез един конкретен бенефициент - Европейска група за териториално сътрудничество ЕГТС ЕСПОН 2020. По специфична цел 1 „Приложни изследвания“ се работи по 13 приложни изследвания, от които едно е реализирано през 2018г. и шест през 2019г., съгласно одобрения график. По специфична цел 2 „Целеви анализи“ се разработват общо 9 целеви анализи, шест от които са приключили през 2018г. По специфична цел 3 – „Наблюдение и инструменти“ в процес на изпълнение са 2 проекта.

✓ **Програма за междурегионално сътрудничество УРБАКТ III**

През 2018г. е изпълнен 1 проект – от Южен централен район Община Смолян участва в проекта CSCD/Smart Cities с Водещ партньор - град Манчестър, Обединено Кралство.

През 2019г. няма приключили проекти по програмата.

Констатира се задоволителен напредък в изпълнение на поставените цели по този индикатор.

• **Брой на интегрираните стратегически документи за управление и развитие на граничните територии – бр.**

По информация, предоставена от областните управители и кметовете на общини за 2019 г. общият брой на действащите интегрирани стратегически документи за управление и развитие на граничните територии в Южен централен район е 4 бр. Разпределени по области: Смолян – 1 бр. и Хасково – 3 бр.

Приоритет 3.2. Развитие на междурегионалното и транснационалното сътрудничество за постигане на стратегическите цели на плана.

	ИНДИКАТОРИ	стойности Южен централен район			Период на събиране на инф.	Източник на информация
	СПЕЦИФИЧНИ ИНДИКАТОРИ ЗА РЕЗУЛТАТ	Изходни (2010)	Междинни (2015)	Целеви (2020)		
Стратегическа цел 3 „Развитие на трансгранично и транснационално сътрудничество в принос на икономическото и социалното развитие и сближаване,,						
Приоритет 3.2 „Развитие на междурегионалното и транснационалното сътрудничество за постигане на стратегическите цели на плана“						
1	Брой проекти за разширяване на сътрудничеството и насърчаване на икономическия, социалния и културния обмен между регионите на България и Европа.	n/a	10	25	ежегодно	ИСУН, МРРБ

Програмите за **междурегионално сътрудничество** имат за цел да повишат ефективността на политиката на сближаване въз основа на действия, които насърчават обмена на опит между регионите по въпроси като разработването и прилагането на програмите, устойчивото развитие на градовете и анализа на тенденциите, свързани с развитието в рамките на територията на Европейския съюз.

Индикатори:

- Брой проекти за разширяване на сътрудничеството и насърчаване на икономическия, социалния и културния обмен между регионите на България и Европа

По данни на Областните администрации за 2019г. са изпълнени проекти за разширяване на сътрудничеството и насърчаване на икономическия, социалния и културния обмен между регионите на България и Европа, както следва:

- За област Пловдив – 1 бр.
- За Област Смолян – 6 бр.

- За област Хасково – 2 бр.

- За област Пазарджик – 5 бр.

Общо 14 проекта са реализирани с партньори от Южен централен район.

Крайната цел по този индикатор е достигната през 2018г.

СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 4: БАЛАНСИРАНО ТЕРИТОРИАЛНО РАЗВИТИЕ ЧРЕЗ УКРЕПВАНЕ НА ГРАДОВЕТЕ-ЦЕНТРОВЕ, ПОДОБРЯВАНЕ СВЪРЗАНОСТТА В РАЙОНА И КАЧЕСТВОТО НА СРЕДАТА В НАСЕЛЕНИТЕ МЕСТА

П 4.1: Подкрепа за интегрирано и устойчиво градско развитие и подобряване на вътрешнорегионалната свързаност

П 4.2: Подобряване на свързаността на района в национален и международен план

П 4.3: Подобряване качеството на живот в селските райони

Приоритет 4.1. Подкрепа за интегрирано и устойчиво градско развитие и подобряване на вътрешнорегионалната свързаност

	ИНДИКАТОРИ	стойности Южен централен район			Период на събиране на инф.	Източник на информация
	СПЕЦИФИЧНИ ИНДИКАТОРИ ЗА РЕЗУЛТАТ	Изходни (2010)	Междинни (2015)	Целеви (2020)		
Стратегическа цел 4 „Балансирано териториално развитие чрез укрепване на градовете-центрове, подобряване свързаността в района и качеството на средата в населените места“						
Приоритет 4.1. „Подкрепа за интегрирано и устойчиво градско развитие и подобряване на вътрешнорегионалната свързаност“						
1	Население, живеещо на територия с реализирани планове за интегрирано градско развитие - бр.	n/a	n/a	624 312	Ежегодно	МРРБ, НСИ
2	Реализирани проекти за създаване/обновяване на зелени площи в градските райони – бр.	n/a	8	20	Ежегодно	МРРБ, ИСУН, ОА
3	Население с подобрен транспортен достъп (%)	n/a	8%	20%	Ежегодно	МРРБ, ИСУН, ОА
4	Относителен дял на домакинствата с достъп до интернет, вкл. и широколентова връзка от общото за страната в %	24 (2011г.)	50	100	Ежегодно	НСИ, Евростат

С реализирането на проекти за интегрирано и устойчиво градско развитие се решават предизвикателствата, пред които са изправени градските райони – икономически, екологични, климатични, социални и демографски. Прилагането на интегриран подход е възможност за решаване на трайни проблеми като безработица и бедност.

Индикатори:

- Население, живеещо на територия с реализирани планове за интегрирано градско развитие – бр.

За програмен период 2014-2020г. 15 града в Южен централен район имат действащи интегрирани планове за градско възстановяване и развитие (ИПГВР). Разработването на ИПГВР е осъществено с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Регионално развитие” 2007-2013 г. Градовете които изпълняват ИПГВР са: Пловдив, Кърджали, Хасково, Пазарджик, Смолян, Асеновград, Димитровград, Карлово, Панагюрище, Велинград, Девин, Златоград, Свиленград, Ивайловград и Крумовград.

По данни на НСИ към края на 2019г. населението, живеещо на територия с реализирани планове за интегрирано градско развитие е 759 622 души, което се равнява на 54 % от населението на ЮЦР.

- Реализирани проекти за създаване/обновяване на зелени площи в градските райони – бр.

Според информация, осигурена от областните управители и кметовете на общините от ЮЦР, през 2019 г. общият брой на успешно реализираните проекти за създаване или обновяване на зелени площи в градските райони е 28 бр. Те са разпределени по области, както следва:

- Област Смолян – 3 бр.
- Област Хасково – 10 бр.
- Област Пазарджик – 5 бр.
- Област Кърджали – 0 бр.
- Област Пловдив – 10 бр.

По ОПРР 2014-2020г. през 2019г. са приключили 7 проекта за подобряване на градската среда по Приоритетна ос 1 на програмата. Още 4 бр. са в процес на изпълнение. Индикаторът е преизпълнен.

- Население с подобрен транспортен достъп (%)

На база информацията от областните администрации в Южен централен район, през 2019г. най-голям процент на населението с подобрен транспортен достъп е налице в област Смолян – 28,08%, следвана

от област Кърджали с 25 %, област Пазарджик – 10,89 %. В област Пловдив процентите варират за различните общини като най-голям процент декларира община Карлово – 68 % от населението. В област Хасково не са реализирани проекти за подобряване на транспортния достъп.

• Относителен дял на домакинствата с достъп до интернет, вкл. и широколентова връзка в %

Резултатите от проведено през 2019 г. изследване на НСИ за използването на информационно-комуникационни технологии (ИКТ) в домакинствата и от лицата показват, че 75,1 % от домакинствата в България имат достъп до интернет, като за десетгодишен период е отбелязан ръст от 42.0 процентни пункта. За достъп до интернет домакинствата използват мобилна връзка чрез мрежата на мобилните телефонни оператори (64.0%) и фиксирана кабелна връзка - 57.8%. Домакинствата с осигурена бърза и надеждна широколентова връзка са 74,9%

През 2019 г. с най-висок относителен дял на домакинства с достъп до интернет са Югозападния и Южния централен район, съответно със 77,8 и 75,3%. Останалите четири района изостават от средната стойност за страната, като най-нисък е процентът в Северозападен район – 70,8%.

Достъп на домакинствата до интернет 2012 – 2018г. по райони (%)

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Общо за страната	50,9	53,7	56,7	59,1	63,5	67,3	72,1	75,1
По статистически райони								
Северозападен	38,2	42,8	44,9	44,9	58,6	57,8	65,2	70,8
Северен централен	47,5	49,6	58,5	58,2	61,5	67,8	68,5	73,2
Североизточен	47,9	51,5	56,2	56,5	67,3	68,7	73,9	74,0
Югоизточен	49,6	46,5	52,3	58,6	60,9	62,1	70,0	74,7
Югозападен	59,3	64,3	63,7	67,8	64,9	70,5	75,3	77,8
Южен централен	50,3	52,7	54,8	56,6	64,9	70,4	73,7	75,3

Източник: НСИ

Данните по показателя за Южен централен район следват тенденцията характерна за страната на устойчиво нарастване на процента на домакинствата с достъп до интернет. За периода 2012-2015 г. стойностите за ЮЦР са под средните за страната. Едва през 2016 г. стойностите на района по този показател (64,9%) започват да надвишават средното равнище. А от 2017г. ЮЦР вече е с водещи позиции наред с ЮЗР.

На областно ниво с най-добри стойности на показателя е област Смолян с 82,4%, която през 2017г е регистрирана на последно място в ЮЦР с 56,5%. В областите Кърджали и Хасково броят на домакинствата с достъп до интернет намаля, като в област Кърджали с близо 17%.

Относителен дял на домакинствата с достъп до интернет през 2019 година

Статистически райони Области	Домакинства с достъп до интернет		
	2017 Общо (%)	2018 Общо (%)	2019 Общо (%)
Общо за страната	67,3	72,1	75,1
Южен централен район	70,4	73,7	75,3
Пловдив	76,2	74,4	80,7
Хасково	66,1	72,3	68,1
Пазарджик	67,8	67,8	68,3
Смолян	56,5	73,0	82,4
Кърджали	67,3	84,4	67,5

Източник: НСИ

Данните по този показател за ЮЦР показват напредък в изпълнение на заложената цел за 2020г.

Приоритет 4.2. Подобряване на свързаността на района в национален и международен план

	ИНДИКАТОРИ	стойности Южен централен район			Период на събиране на инф.	Източник на информация
	СПЕЦИФИЧНИ ИНДИКАТОРИ ЗА РЕЗУЛТАТ	Изходни (2010)	Междинни (2015)	Целеви (2020)		
Стратегическа цел 4 „Балансирано териториално развитие чрез укрепване на градовете-центрове, подобряване свързаността в района и качеството на средата в населените места“						
Приоритет 4.2. “Подобряване на свързаността на района в национален и международен план”						
1	Дължина на новоизградени и/или реконструирани автомагистрали и пътища от I клас - км	12 (2012 г.)	40	80	Ежегодно	НСИ, АПИ, ИСУН
2	Дължина на рехабилитирани/реконструирани пътища от II и III клас - км	n/a	60	120	Ежегодно	МРРБ, НСИ, АПИ, ИСУН, ОА

През 2019г. в ЮЦР не са изградени нови автомагистрала и пътища I клас **в ЮЦР**. По данни на Агенция „Пътна инфраструктура“ за ЮЦР през 2019г. са рехабилитирани/реконструирани 42,603 км пътища от II клас и 52,073 км пътища от III клас, с което се доближава изпълнението на целта за 2020г.

Републиканска пътна мрежа според класа на пътя към 31.12.2019г.

					Километри
Статистически райони Области	Пътища - общо	Автома- гистрала	Първо- класни	Второ- класни	Третокласни пътища и пътни връзки при кръстовища и възли
Общо	19 879	790	2 900	4 019	12 170
Северозападен район	3 435	18	399	763	2 255
Северен централен район	2 962	-	462	636	1 864
Североизточен район	2 682	95	487	467	1 633
Югоизточен район	3 303	223	600	746	1 734
Югозападен район	3 422	262	536	623	2 001
Южен централен район	4 075	192	416	784	2 683
Кърджали	649	-	73	81	495
Пазарджик	723	51	59	202	411
Пловдив	1020	50	129	240	601
Смолян	539	-	-	110	429
Хасково	1144	91	155	151	747

Източник: Национален статистически институт

От данните на НСИ към 31.12.2019 г. се вижда, че Южен централен район разполага с най-добре развита републиканска пътна мрежа – **4075 км** или 20,5 % от републиканската пътна мрежа в страната. РПМ в ЮЦР обхваща 192 км автомагистрала, 416 км пътища I клас , 784 км пътища II клас, 2 683 км пътища III клас и връзки при кръстовища и възли. Първокласната пътна мрежа е с нисък относителен дял във всички области и е разположена главно в северната част на района. ЮЦР се обслужва предимно от регионална пътна мрежа от II-ри и III-ти клас. Относителният дял на пътищата в ЮЦР с национално и международно значение (автомагистрала и пътища I клас) е 14,9 %, което е сравнително по-ниска стойност от средната за страната - 18,7 %.

Няма изградени автомагистрала и първокласни пътища в Родопската част на района. Затрудненият транспортен достъп до някои периферни планински и полупланински територии, отдалечени от функциониращата пътна мрежа от висок клас, допринася за изоставането им в социално-икономическото развитие.

През 2019г. продължава изпълнението на 6 бр. проекти за реконструкция на ключови пътни отсечки в района, финансирани по ОПРР 2014-2020г. на стойност 142 055 852,58 млн. лева.

Железопътната инфраструктура в Южен централен район е сравнително добре развита. Общата дължина на изградените и функциониращи ЖП линии на територията на района към 31.12.2019 г. е 782 км, които съставляват 19,4 % от жп мрежата на страната - 4030 км. Това нарежда ЮЦР на второ място сред районите от ниво 2 в страната. По данни на НСИ с най-добре развита ЖП мрежа като дължина е Югозападен район – 864 км, а с най-слаба Североизточен – 484 км.

Област Пловдив е с най-голяма дължина на мрежата – 324 км. Следват областите Хасково - 206 км, Пазарджик - 185 км и Кърджали - 67 км. В страната единствено в област Смолян няма изградена ЖП мрежа.

По отношение на транспортната осигуреност и свързаност в ЮЦР продължава да се наблюдават големи вътрешнорегионални различия. Област Пловдив е с една от най-висока гъстота на жп мрежата в страната, докато област Кърджали е с една от най-ниските. Област Смолян изцяло няма достъп до жп транспорт. Област Пловдив е с ниска гъстота на пътната мрежа, но има по-висок процент на пътната настилка в добро състояние. Областите Пазарджик и Смолян също се характеризират с по-висок процент спрямо средния за страната на пътната настилка в добро състояние. Областите Кърджали и Хасково имат гъстота на пътната мрежа над средното за страната, но състоянието ѝ е по-лошо.

Приоритет 4.3. Подобряване качеството на живот в селските райони

	ИНДИКАТОРИ	стойности Южен централен район			Период на събиране на инф.	Източник на информация
	СПЕЦИФИЧНИ ИНДИКАТОРИ ЗА РЕЗУЛТАТ	Изходни (2010)	Междинни (2015)	Целеви (2020)		
Стратегическа цел 4 „Балансирано териториално развитие чрез укрепване на градовете-центрове, подобряване свързаността в района и качеството на средата в населените места“						
Приоритет 4.3 “Подобряване качеството на живот в селските райони”						
1	Реализирани проекти за подобряване качеството на средата и живота в селските райони - бр.	n/a	42	100	Ежегодно	МЗХГ, ОА

Индикатори:

- Реализирани проекти за подобряване качеството на средата и живота в селските райони – бр.

По данни на областните администрации на територията на Южен централен район през 2019г. са изпълнени общо 136 проекта за подобряване качеството на средата и живота в селските райони. Най-много проекти – 63 броя са изпълнени в област Пловдив, следвана от област Смолян – 38 проекта. В област Пазарджик проектите са 18, в област Хасково 11, а най-малко са реализираните в област Кърджали – 6 бр.

По ПРСР, подмярка 7.2 Инвестиции в създаването, подобряването или разширяването на всички видове малка по мащаби инфраструктура, в ЮЦР са приключили и разплатени 6 бр. проекти.

Заложеният индикатор е преизпълнен.

III. ДЕЙСТВИЯ, ПРЕДПРИЕТИ ОТ РЕГИОНАЛНИЯ СЪВЕТ ЗА РАЗВИТИЕ В ЮЖЕН ЦЕНТРАЛЕН РАЙОН С ЦЕЛ ОСИГУРЯВАНЕ НА ЕФЕКТИВНОСТ И ЕФИКАСНОСТ ПРИ ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА РЕГИОНАЛНИЯ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ

Съгласно Закона за регионалното развитие и Правилника за неговото прилагане /чл. 84, ал.1/, Регионалният съвет за развитие (РСР) на Южен централен район (ЮЦР) е органът за наблюдение на Регионалния план за развитие на района. Съгласно Закона за регионалното развитие (чл. 19, ал.1, т. 3). РСР обсъжда и одобрява Годишния доклад за наблюдението на изпълнението на РПР. Докладът включва информация относно действията, предприети от РСР на ЮЦР с цел осигуряване на ефективност и ефикасност при изпълнението на РПР. Тези действия са регламентирани в чл. 87, т. 3 от ППЗРР и обхващат:

- а) мерките за наблюдение и създадените механизми за събиране, обработване и анализ на данни;
- б) преглед на проблемите, възникнали в процеса на прилагане на Регионалния план за развитие през съответната година, както и мерките за преодоляване на тези проблеми;
- в) мерките за осигуряване на информация и публичност на действията по изпълнение на регионалния план за развитие;
- г) мерките за постигане на необходимото съответствие на регионалния план за развитие със секторните политики, планове и програми;
- д) мерките за прилагане принципа на партньорство;
- е) резултатите от извършени тематични оценки или оценки за специфични случаи към края на съответната година.

В изпълнение на чл. 49, т. 16 от Правилника за прилагане на Закона за регионалното развитие, Регионалният съвет за развитие на Южен централен район е приел Годишна индикативна програма за дейността си през 2019г.

Отчет за работата на Регионалния съвет за развитие и Регионалния координационен комитет в Южен централен район през 2019 г.

През 2019 г. са организирани и проведени **четири заседания** на Регионалния съвет за развитие (РСР) на Южен централен район и **едно заседание** на Регионалния координационен комитет (РКК) под председателството на областните управители на област Пловдив и област Смолян.

В заседанията на РСР на ЮЦР взеха участие представители на министерства, областните управители на областите Пловдив, Смолян, Кърджали, Пазарджик и Хасково, представители на общините от областите в ЮЦР, представители на организации на работодателите и на работниците и служителите на национално равнище, представители на висшите учебни заведения, професионални гимназии, научно-изследователски институции в района, които се включиха в дискусиите и представиха свои становища по обсъжданите проблеми. През 2019 г. в заседанията продължиха активно да участват представители на неправителствения сектор, с което се повиши експертния капацитет на РСР и информираността при вземане на решения.

Към 31.12.2019 г. Регионалният съвет за развитие в ЮЦР се състои от 41 членове, определени в изпълнение на изискванията на чл.18, ал. 4 и 5 от ЗРР.

На 09 април 2019г. е проведено заседание на Регионалния съвет за развитие на Южен централен район в гр. Пловдив, на което са разгледани следните въпроси и теми:

- Представяне на новата Държавна агенция „Безопасност на движението по пътищата“
- Представяне и съгласуване на Стратегия за интегриран и устойчив туризъм на област Пловдив 2019-2025г. в изпълнение на чл. 19, ал. 1, т.10 и чл. 21, т. 7 от Закона за регионалното развитие
- Представяне на проект „REGIONS 4FOOD“ – „REGIONal Strategies 4 FOOD 4.0 Revolution“ – „Регионални стратегии за храни“, финансиран по Програма Интерперг Европа на Европейския съюз.
- Представяне на „Методически указания за разработване и прилагане на общински планове за развитие (ОПР) и интегрирани планове за градско възстановяване и развитие (ИПГВР) за периода 2021-2027г.“
- Представяне на резултати от „Начално обследване на екологичната полезност към човешкото здраве на зададени туристически места в област Смолян.“

На 25 юни 2019г. е проведено заседание на Регионалния съвет за развитие на Южен централен район /съвместно с РКК/ в гр. Пловдив, на което са разгледани следните въпроси и теми:

- Представяне, обсъждане и одобряване на Годишен доклад за наблюдение на изпълнението на Регионалния съвет за развитие на „Южен централен район (2014-2020) за 2018г.
- Представяне на напредъка на проекта за каскада Въча.

- Избор на заместник председател на РСР на ЮЦР за период 01.07.2019г – 31.12.2020г., под председателството на областния управител на Област Смолян.
- Представяне и обсъждане на Концепция на план за действие по проект STOB regions- унаследяване и трансфер на бизнес, съфинансиран от програма ИНТЕРЕГ Европа.
- Представяне на информация за изпълнението на операциите по оперативните програми , съфинансирани от Европейските структурни и инвестиционни фондове (ЕСИФ) за периода 2014-2020г.

На 26 юли 2019 г. е проведено заседание на Регионалния съвет за развитие на Южен централен район в гр. Смолян, на което са разгледани следните въпроси и теми:

- Стратегически консултации за бъдещия подход за регионално развитие – дискусия с представители на Международната банка за възстановяване и развитие (Световна банка).
- Представяне и обсъждане на изготвения социално – икономически анализ на районите в Република България.
- Избор на представители на Регионалния съвет за развитие на Южен централен район в тематичните работни групи за изготвяне на оперативните програми за периода 2021-2027.

На 14 ноември 2019 г. е проведено заседание на Регионалния съвет за развитие на Южен централен район в гр. Смолян, на което са разгледани следните въпроси и теми:

- Представяне на проект на Закон за изменение и допълнение на Закона за регионалното развитие.
- Представяне на напредъка в изготвянето на стратегически документи за регионално развитие за периода 2021-2027.
- Представяне на резултатите от извършени дейности по проект „Бъдещето е във Ваши ръце“ – добри практики и препоръки за подобряване на гражданското участие в процесите на формулиране на формулиране, изпълнение и наблюдение на регионалната политика. Отличаване на най-добрите примери по области и общини.
- Отбелязване на 150 години от създаването на Българска академия на науките. Възможности за подкрепа на решение на РСР на ЮЦР за „Определяне на Родопите за пилотен планински район през настоящия и следващ планов период“.
- Вземане на решение за подкрепа на предложение към Агенция „Пътна инфраструктура“ , Министерство на транспорта, информационните технологии и съобщенията и Комитета за наблюдение на ОП „Транспорт и транспортна инфраструктура“ 2014-2020г.

- Обсъждане и приемане на проект на Годишна индикативна програма за дейността на Регионалния съвет за развитие на Южен централен район през 2020 г.

През 2019г. е организирано и проведено едно заседание на Регионалния координационен комитет към РСР на Южен централен район, на които е представена е информация за хода на операциите по оперативните програми, съфинансирани от Европейските структурни и инвестиционни фондове (ЕСИФ) за периода 2014-2020 г.

При подготовката и провеждането на посочените заседания са изпратени уведомителни писма до всички членове на РСР и РКК на ЮЦР; подготвени са материалите по предварителните дневни редове; осъществена е комуникация и взаимодействие с членовете на Съвета и Комитета преди и след заседанията и са изготвени протоколи от проведените заседания. Във връзка с взетите решение на РСР на ЮЦР са изпратени писма до съответните компетентни органи.

Изнесената информация от управляващите органи на Оперативните програми даде възможност за анализ на напредъка в развитието на ЮЦР.

На заседанията на РСР на ЮЦР през 2019 г. бяха обсъдени и други въпроси и проблеми, свързани с перспективите за развитие на района и взети решения по тях. Във връзка с взетите решение на РСР на ЮЦР бяха изпратени писма до съответните компетентни органи. Бяха изготвени протоколи от проведените заседания, които са публикувани на интернет страницата на МРРБ.

Посещаемостта на заседанията продължава да бъде много висока, което показва голяма отговорност и активност на членовете на РСР и РКК на ЮЦР. Областните управители участват много активно в заседанията и проявяват съпричастност към работата на Съвета. В заседанията на РСР на ЮЦР активно участие взеха и представителите на общините и социално-икономическите партньори.

В зависимост от разглежданите въпроси, на заседанията са канени, освен членовете на РСР и РКК, и кметове на общини от ЮЦР, които не са членове на РСР, висши учебни заведения, НПО, както и физически лица и представители на юридически лица, имащи отношение към регионалното развитие.

3.1 Мерки за наблюдение и създадените механизми за събиране, обработване и анализ на данни.

При изготвяне на Годишния доклад за наблюдение на изпълнението на Регионалния план за развитие на Южен централен район са използвани актуални официални статистически данни, предоставени от Националния статистически институт, данни от Евростат, ИСУН 2020, като при отчитане на част от заложените индикатори е използвана информация, предоставена от Изпълнителната агенция по околната среда, Агенцията за устойчиво енергийно развитие, Министерство на регионалното развитие и благоустройството, Агенция „Пътна инфраструктура“ и Института по публична администрация.

Областните администрации от ЮЦР предоставиха обобщена информация относно изпълнени значими общински проекти (и такива в процес на изпълнение) през 2019 г., които не са финансирани от европейски фондове, и актуални данни по индикатори за наблюдение на постигнатия напредък по изпълнение на РПР на ЮЦР през 2019 г. Получената информация от цитираните източници е синтезирана, анализирана и подробно представена в настоящия доклад.

От месец август 2017г. функциите на Секретариат на РСР на ЮЦР се изпълняват от отдел „Южен централен район“ на Главна дирекция "Стратегическо планиране и програми за регионално развитие" в МРРБ, която е Управляващ орган на ОП "Региони в растеж" 2014-2020г.

Секретариатът на РСР на ЮЦР осъществява координация и взаимодействие с централните и териториалните структури на изпълнителната власт за изпълнение на Регионалния план за развитие. През 2019г. продължи добрата координация и сътрудничество между РСР на ЮЦР и управляващите органи на оперативните програми, както и РСР на други райони от ниво 2, областните съвети за развитие и Секретариата на Съвета.

На проведеното заседание на Регионалния координационен комитет /РКК/ към РСР на ЮЦР са представени активни и предстоящи схеми по оперативните програми, съфинансирани от ЕСИФ за периода 2014-2020 г.

Съгласно Вътрешните правила за работа на РКК, Комитетът обсъжда резултатите от изпълнението на операциите и изготвя обобщени справки, подпомагащи оценката на въздействието на оперативните програми, съфинансирани от фондовете на ЕС върху развитието на района. Обсъждането на информация свързана с изпълнението на операциите е от важно значение за наблюдение на изпълнението на РПР на ЮЦР, тъй като това са основните финансови източници за постигане на целите и приоритетите на Плана. Анализът на тази информация дава възможност да се идентифицират силни и слаби страни на района, да се формулират заключения и предложения за подобряване на резултатите от наблюдението.

Председателят на РСР на ЮЦР предоставя на членовете на Съвета и друга допълнителна информация, свързана с изпълнението и напредъка по Оперативните програми за периода 2014-2020 г. Все още не добре е решен проблемът с предоставянето на информация и материали до Секретариата на РСР на ЮЦР относно заседанията на Комитетите за наблюдение на оперативните програми (ОП). Липсва обратната връзка от членовете на РКК (по конкретно от представителите на РСР в Комитетите за наблюдение, съгласно чл. 19, ал. 3, т. 1 от ЗРР), относно приетите решения на заседанията на КН на ОП. Не се обсъждат предварително позициите на представителите на РСР, които да защитават в Комитетите за наблюдение.

3.2. Преглед на проблемите, възникнали в процеса на прилагане на Регионалния план за развитие на ЮЦР през 2019 г., както и мерките за преодоляване на тези проблеми.

При изготвянето на Годишния доклад за наблюдение изпълнението на РПР на ЮЦР за 2019г. отново са установени проблеми, свързани с осигуряването на актуална информация на регионално и общинско ниво и данни по определени в плана индикатори.

Основните проблеми, свързани с наблюдението изпълнението на приоритетите на плана са:

- Липса на данни за част от наблюдаваните индикатори или наличие на информация единствено на национално ниво.
- Част от наблюдаваните индикатори не съвпадат по наименование или по мерна единица с индикаторите, наблюдавани от Националния статистически институт и/или от други официални източници на информация на централно, регионално и местно ниво.
- Наличните данни за част от индикаторите на регионално ниво не съвпадат като периодика с данните на областно ниво, което не позволява пълноценен анализ на тенденциите във вътрешнорегионалните различия.

От страна на Секретариата са предприети мерки за осигуряване на налична информация и данни за някои индикатори от официалните източници на информация на национално ниво. Изготвени са писма, с които чрез Председателя на РСР е изискана информация от различни институции, провеждащи политики в съответните сектори – ИАОС, АУЕР, УО на ОП и ПРСР, и др. С помощта на областните управители от района е събрана и обобщена информация от общините по голяма част от индикаторите в Плана, както и данни за изпълнението на проекти с източник на финансиране, различен от оперативните програми. Всички получени данни са анализирани и включени в Годишния доклад за наблюдение изпълнението на РПР на ЮЦР за 2019 г.

3.3. Мерки за осигуряване на информация и публичност на действията по изпълнение на Регионалния план за развитие на Южен централен район

С цел осигуряване на публичност и прозрачност при работата на РСР и РКК на ЮЦР преди всяко заседание се подготвя съобщение до медиите за предстоящото заседание, което се изпраща от пресцентъра на Областния управител, председателстващ РСР. След провеждане на заседанието се подготвя и разпространява подробна информация за взети решения до всички заинтересовани страни чрез Председателя на РСР. Заседанията на РСР се отразяват много добре от местните и регионални медии.

На заседанията на РСР на ЮЦР присъстват широк кръг от заинтересовани страни, което позволява обмяната на идеи и дава легитимност на взетите решения по въпроси, касаещи района. Журналисти и представители на медии отразяват заседанията на Съвета.

Съгласно чл. 55, ал. 1 от ППЗРР, приетите на заседанията решения се довеждат до знанието на гражданите и заинтересованите страни, чрез средствата за масово осведомяване, с цел осигуряване на публичност и прозрачност на обсъдените теми. Със съдействието на Секретариата, областните управители и общините от района информацията стига до широката общественост и по този начин се гарантира прозрачност на работата на Регионалния съвет за развитие. Изготвените протоколи от заседанията се публикуват на страницата на МРРБ, заедно с материалите, които са се обсъждали на заседанието. В сайта на МРРБ редовно се публикуват документи и проекти на документи, касаещи работата на РСР на ЮЦР.

3.4. Мерки за постигане на необходимото съответствие на Регионалния план за развитие със секторните политики, планове и програми

РПР на ЮЦР 2014-2020 г. е разработен в съответствие с предвижданията на основните европейски и национални документи за стратегическо планиране (Стратегия Европа 2020 на ЕС, Национална програма за развитие: България 2020, Национална стратегия за регионално развитие 2012-2022 г. Национална концепция за пространствено развитие 2013-2025 г., и др.), както и с целите и приоритетите, заложи в структуроопределящите секторни стратегии, програми и планове.

Съгласно ППЗРР, в състава на РКК към РСР на ЮЦР освен представителите на оперативните програми, са включени и представители на УО на ПРСР, на ПМДР и Централното координационно звено. На заседания

на РСР на ЮЦР, проведени през 2019 г., бяха представени приоритетните мерки и проекти в секторите: транспорт, храни, бизнес и туризъм.

3.5. Предприети мерки за прилагане принципа на партньорство

Принципът на партньорство се прилага много успешно при реализирането на РПР на ЮЦР 2014-2020 г. През 2019г. са проведени много широки стратегически консултации и дискусии относно бъдещия подход за регионално развитие с участието на членовете на РСР, представители на Международната банка за възстановяване и развитие (Световна банка) и всички заинтересовани страни на регионално ниво. По същия начин принципът на партньорство се приложи и при изготвянето на социално – икономическия анализ на районите в Република България. Членовете на РСР на ЮЦР се включиха активно и при провеждането на анкетни проучвания, свързани с регионалното развитие. Подкрепиха се инициативи/проекти на гражданското общество, видно от дневния ред на заседанията на РСР.

Неправителствените организации участват много активно в заседанията на РСР на ЮЦР и се явяват много полезен коректив по отношение на изпълнението на регионалната политика в Южен централен район.

С проведените съвместни заседания на РСР и РКК е подобрена координацията между областите, общините, министерствата и социално-икономическите партньори за ефективно и ефикасно провеждане на държавната политика на територията на района, посредством добро планиране, изпълнение, наблюдение и оценка на стратегическите и планови документи на национално, регионално и местно ниво.

В процеса на наблюдение на изпълнението на РПР на ЮЦР, РСР осигурява участието на всички свои членове, участници и партньори, които са:

- представители на органите на централната и местната власт – министерства, областни администрации, общински администрации и общински съвети;
- представители на работодателски и синдикални организации – БТПП, БСК, АИКБ, КРИБ, ССИ, КТ „Подкрепа“, КНСБ;
- представители на неправителствени и граждански организации ;
- представители на Националното сдружение на общините в Р България;
- представители на университетите в района.

3.6. Постигнати резултати от извършени тематични оценки или оценки за специфични случаи към края на 2018 г.

Не са извършвани тематични оценки през 2019 г.

IV. ЗАКЛЮЧЕНИЯ И ПРЕДЛОЖЕНИЯ ЗА ПОДОБРЯВАНЕ НА РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ НАБЛЮДЕНИЕТО

Наблюдението на изпълнението на Регионалния план за развитие на Южен централен район 2014 - 2020 г. за 2019г. и постигането на неговите стратегически цели и приоритети е осъществено чрез анализ и оценка на стойностите на ключовите национални макроикономически индикатори, специфичните индикатори за резултат и индикаторите по целите на Стратегия „Европа 2020“. Поради ограничена информация на регионално ниво, не е извършен анализ на глобалните екологични индикатори.

В Годишния доклад за наблюдение на изпълнението на Регионалния план за развитие на Южен централен район 2014-2020 за 2019г. са анализирани настъпилите промени в социалното и икономическото развитие на ЮЦР и областите на територията на района. Анализирани са междурегионалните и вътрешнорегионалните различия, като са посочени областите с високи отклонения от средните стойности на разглежданите показатели.

Направена е оценка на постигнатия напредък по изпълнение на целите и приоритетите на РПР на ЮЦР 2014-2020 г. като са използвани специфични индикатори за резултат и актуални данни на НСИ, Евростат, информация от областните администрации и общините в ЮЦР, ИСУН 2020, УО на ОП, МРРБ, ИАОС, АУЕР, сайтове на министерства, агенции и др.

След анализирането на големия обем данни по заложените индикатори в РПР могат да се формулират конкретни заключения относно тенденциите в развитието на Южен централен район през 2019г.

Общи изводи от наблюдението

- Общото социално и икономическо развитие на ЮЦР през 2019 г. продължава да се подобрява. Въпреки, че за някои показатели са налични данни до 2018г., налице са ясно очертани положителни

тенденции при основните макроикономически показатели. Отчита се забавяне на негативните демографски процеси на регионално ниво.

- ЮЦР се нарежда след ЮЗР с положителни резултати и тенденции по отношение на безработица, заетост, приходи от дейността на МСП и общия размер на създадения брутен вътрешен продукт. ЮЦР заема трето място по отношение на икономическата активност на населението над 15 години, общия доход на лице от домакинство и привличането на преки чуждестранни инвестиции.
- Въпреки непрекъснатия ръст от 2014г. насам, ЮЦР все още изостава по показателя БВП на глава от населението, включително спрямо средната стойност за ЕС-28, което е знак както за ограничена кохезия между регионите, така и за неблагоприятни характеристики на факторите за производство и растеж на регионално ниво. По този показател ЮЦР изпреварва само два от северните района – СЦР и СЗР.
- Инвестициите в научноизследователска и развойна дейност (НИРД) в ЮЦР като процент от БВП за страната продължават да намаляват (0,44% за 2018г.). ЮЦР все още изостава от средната стойност за страната като дори не е достигната междинната цел за 2015г. (0,62%), заложена в РПР. Все пак трябва да се отбележи, че ЮЦР е на второ място в страната по общия размер на разходите за НИРД за всички сектори. Инвестициите в ЮЗР обаче са 8 пъти повече. Недостатъчните инвестиции в НИРД може да са една от причините за по-слабия ръст на БВП на глава от населението.
- Регионалната икономика на ЮЦР притежава сравнително благоприятна структура с ясно очертан индустриален профил. По данни за 2018г. най-висок дял в брутната добавена стойност на икономиката в ЮЦР има сектора на услугите – 58,9%, но той е доста под средното ниво за страната (70,3%). За сравнение услугите в ЮЗР осигуряват 82,7% от БДС на района. Сектор “Индустрия” в ЮЦР произвежда 35,2% от БДС в района, което е значително по-високо от средното относително ниво за страната (25,8%). Делът на аграрния сектор в ЮЦР е 5,9% и също е доста по-висок от средния за страната (3,9%), а в абсолютна стойност (в млн. лв.) е най-голям в сравнение с всички останали райони.
- Продължава да се наблюдава ограничен напредък в преодоляването на вътрешнорегионалните различия в ЮЦР. При повечето от анализиранияте социално-икономически индикатори Област Пловдив изпъква със стойности значително над средните за района, докато останалите области са с близки показатели. Икономиката на Област Пловдив произвежда 56,6% от БВП на района.
- На областно ниво се забелязват положителни тенденции в Област Кърджали по отношение на демографските показатели и заетостта. Област Смолян обаче като цяло регистрира отрицателни тенденции в редица сфери. Област Хасково регистрира добри резултати по отношение на общата заетост, инвестициите и възнагражденията на заетите лица.

- Демографските процеси продължават да се влошават, но негативните тенденции на регионално ниво по отношение на естествения прираст и миграцията забавят своя ход. Продължава да се задълбочава дисбалансът в териториалното разпределение на населението. Положителни тенденции се наблюдават в Област Кърджали, която успява да привлича повече хора. Като цяло продължава процесът на намаляване и застаряване на населението.
- Налице са положителни тенденции в развитието на МСП в района. Общите приходи от дейността на МСП и заетите лица в тях нарастват устойчиво през последните пет години.
- Преките чуждестранни инвестиции /ПЧИ/ в ЮЦР продължават да нарастват устойчиво като през 2018г. доближават 3 млрд. евро, което представлява 12 % от общия обем на ПЧИ за страната. ЮЦР все още държи третото място по този показател след ЮЗР и ЮИР. Но във вътрешнорегионален план се наблюдават големи различия в привлечените чуждестранни инвестиции през 2018 г. Водеща в ПЧИ отново е Област Пловдив, която успява да привлече 64% от общия размер на чуждестранните инвестиции в ЮЦР. През 2018г. най-голям ръст спрямо 2017г. бележат областите Хасково (78%) и Кърджали (13,8%). ПЧИ намаляват единствено в Област Смолян.
- Паралелно с развитието на индустриалното производство в района, туризмът в ЮЦР започва да играе все по-важна роля за развитието на икономиката и повишаването на заетостта в района. Това е видно от увеличаващите се приходи от нощувки и броя посетители. Положителна тенденция се откроява в Област Пловдив.
- Инфраструктурното развитие на района изостава по отношение на дела население, свързано с пречиствателни станции за отпадъчни води и изграденост/състояние на ВиК инфраструктурата. Относителният дял на населението, обслужено от селищни пречиствателни станции за отпадъчни води в ЮЦР през 2018 г. е 55,8 %, който е значително по-нисък от средния за страната – 63,9 %. В сравнение с останалите райони в страната ЮЦР продължава да е на предпоследно място, изпреварвайки само СЗР, чийто дял е 44,2 %.
- Относителният дял на рано напусналите образование и обучение от населението на 18 - 24 навършени години в ЮЦР се увеличава спрямо 2018г. (16,3%) и е далеч от поставената цел от 10,5% за 2020г.
- Относителният дял на завършилите висше образование от населението на възраст 30 - 34 навършени години в ЮЦР намалява и през 2019г. е 25,2%, което е значително по-ниско спрямо общото равнище за страната (32,5%).
- По отношение на екологията – нараства броят на нерегламентираните сметища в района. Увеличава се замърсяването на въздуха с фини прахови частици в градовете.

- По оперативните програми, съфинансирани от ЕСИФ, в процес на изпълнение в ЮЦР са 2 657 проекта на стойност около 3,2 млрд. лв.
- Оценката на изпълнението на РПР на ЮЦР 2014-2020 г. показва, че през 2019г. се наблюдава значителен напредък по реализацията на стратегическите цели и приоритети на Плана.
- Съществува висок риск от непостигане на целевите стойности за 2020г. на голяма част от индикаторите по целите на Стратегия „Европа 2020“.
- Не се постига балансирано териториално развитие, интелигентен и приобщаващ растеж. Междурегионалните и вътрешно регионалните различия се задълбочават. Налице е положително икономическо развитие, но не и устойчиво развитие.

Предложения за подобряване на резултатите от наблюдението на Регионалния план за развитие на Южен централен район (2014–2020г.)

- Осигуряване на навременна, адекватна и точна информация за отчитане на системата от индикатори – своевременно предоставяне на информация от съответните институции, поддържащи актуална база данни за отчитане на плановите показатели.
- Предоставяне на пълна и унифицирана информация от общинските и областните администрации по индикаторите за наблюдение с оглед осигуряване на съпоставимост на данните и по-добра възможност за тяхното обобщаване;
- Инициране и изготвяне на тематични оценки относно специфичните особености в развитието на ЮЦР;
- Подобряване на координационния механизъм и активността на РСР при териториалното планиране на интервенциите по оперативните програми;
- Разширяване на междурегионалното сътрудничество и взаимодействието с гражданското общество с цел ефективен обмен на информация и добри практики при управление на регионалното развитие;
- Повишаване на капацитета на РСР за ефективно изпълнение на делегираните му функции след 2020г.